

Kesäyö - vuorotyö
raportti yölöysistä s:lla 16-21

Kymiyhtiö 4

Kymiyhtiö

Kymiyhtiön
henkilökunnan
julkaisu
37. vuosikerta

Sisältö elokuussa 1977

Atk:n hyväksikäyttö suunnattava kannattavuuden kohottamiseen	1
Suomen metsävarat	2
Osakkuusyhtiöt 8: Oy Kotka Stevedoring	4
Kymi tuottaa — VR kuljettaa	8
Uutta tekniikkaa kaukolämmitykseen Heinolasta	12
Teollisuustoimihenkilöt kasvun edessä	14
Toini Myöhänen elää Lemetin hengessä	15
Kesäyö — vuorotyö	16
Punainen tupa ja perunamaa — katoava idylli	22
Myllyt muistuttavat menneisyydestä	24
Pihapirssi vie vikkellästi	27
Suomi avoin ulkomaalaiselle	28
Tästä puhutaan	29
Silmäys 40 vuoden taakse	32
Syntymäpäiviä	
Takakannen sisäsivu: Manan majoille	

Tämän numeron valokuvaajat: Tuomo Pitkänen, Ari Ojala, Reijo Virta, Leif Lindberg, Marja-Leena Mauno, Heli Kyllönen, Kalevi Pihkala, Pekka Lonka, Kari Viitanen ja Eero Niinikoski.

Kansipaperi: Diamondstar 150 g/m²
Arkit: Diamondstar 115 g/m²

Kansikuva

Suomen metsäteollisuuden viennistä lähes kolmannes laivataan vuosittain Suomen suurimmasta vientisatamasta Kotkasta. Ahtauksesta Kotkassa huolehtii Oy Kotka Stevedoring, jonka suurimpia omistajia sekä asiakkaita on kaakkoissuomalainen metsäteollisuus. Kymiyhtiön osuus Oy Kotka Stevedoringin osakepääomasta on 20,7 prosenttia.

Foto

Mainosvalokuvaamo Otso Pietinen & Co./Pauli Bergström, Helsinki

ISSN 0356—0538

Toimitus

Kymi Kymmene, tiedotusosasto
Niementie 13, 45700 Kuusankoski
Puh. keskus 951-47 012

- Päätoimittaja: Eero Niinikoski
puh. 416
- Toimitussihteeri: Heli Kyllönen
puh. 390
- Toimittajat:
Reijo Virta puh. 207
Marja-Leena Mauno puh. 753
Pekka Lonka puh. 913-55 221
- Kesätoimittaja:
Päivi Kärkkäinen puh. 315
- Toimituksen sihteeri:
Maritta Hanjoki puh. 417

Kirjapaino

- Kymi Kymmene Paperi
Kouvolan Kirjapaino
Valtakatu 28, 45100 Kouvola 10
Puh. vaihde 951-11551

Neuvottelukunta

- Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen, Lassi Niemelä, Pentti Vättö, Eino Rihula, Helena Pesu, Anders Lund, Harry G. Wiklund ja Eero Niinikoski
- Juankoski: Aaro Torvinen, Jorma Pajari ja Anu Laitinen
- Soinlahti: Kalevi Riihinen, Marja Eskelinen ja Kalevi Laukkanen
- Karkkila: Kaj Antas, Lauri Virolainen, Terttu Järvi, Tapana Juselius, Kauko Piironen, Pekka Lonka ja Leif Lindberg
- Heinola: Raili Niemelä, Esko Valonen, Pentti Helenius, Leo Rauhala ja Kauko Nieminen
- Salo: Elvi Vettenranta, Raimo Auranen, Jaakko Korpela ja Roger Holmberg
- Santasalo: Anna-Liisa Tuomala, Tauno Mäenpää, Erkki Virtanen ja Pertti Vuorio

● Atk-resurssien terveen niukkuuden vallitessa olisi metsäteollisuudessa kiinnitettävä erityistä huomiota sovelutuskohdeiden valintaan. Puuraaka-aineen kalleus, korkeat henkilöstökustannukset sekä alhainen käyntiaste ovat metsäteollisuuden lähitulevaisuuden ongelma-alueet, joihin atk:n avulla on mahdollisuus vaikuttaa.

● Teollisuutemme puuraaka-aineen kalleus tärkeimpiin kilpailijamaihimme verrattuna on tunnettu tosiasia. Atk:n avulla voidaan tuskin kantohintoihin vaikuttaa, mutta puun korjuun, kuljetuksen ja varastoinnin kustannuskehitystä ilmeisesti voidaan edelleen hillitä jo olemassa oleviakin tämän alueen tietojärjestelmiä kehittämällä. Puuraaka-aineen jako eri tuotantolaitoksille ja tuotantoprosessien jatkuva kehittäminen tarjoavat samoin työkenttää atk:lle.

● Henkilöstökustannusten voimakas nousu asettaa atk:lle edelleen jo

Heikki Kellokoski

Kymi Kymmene Paperin johtaja

tavien tietojenkäsittelyinvestointien tukemiseen, valvontaan ja hyödyntämiseen.

● Vastuun siirtyminen ei vähennä atk-henkilöstön merkitystä, vaan vaaputtaa koulutetun erikoishenkilöstön keskittymään juuri omaan alaansa ja painottaa sen ammattitaitoon ja tehokkuuteen kohdistuvia vaatimuksia. Atk:n hyväksikäyttömahdollisuuksien seuranta ja tiedottaminen linjajärjestelmien atk-tekniikan yhteensopivuuden varmistaminen tarjoavat tulevaisuudessa yhä enemmän työtä sovellutusten toteutusprojektien lisäksi.

● Atk:n hyväksikäytön painopiste on siirtymässä hallinnon rutineista rahoituksen, hankinnan, tuotannon ja markkinoinnin operatiivisella tasolla palveleviin järjestelmiin.

● Vastuun järjestelmäkehityksestä siirtyessä linjajärjestelmälle se pyrkii

Atk:n hyväksikäyttö suunnattava kannattavuuden kohottamiseen

sen alkua ajoilta tutun haasteen. Kun tutkimusten mukaan 70–80 % kaikista toimihenkilöiden ja esimiesten työstä on mekanisoitavissa, on tekniikan tarjoamat mahdollisuudet jo nykyisenkin henkilöstön puitteissa käytettävä hyväksi. Vielä tärkeämpää on, että henkilöstön kasvu saadaan rajoitetuksi ja tulevaisuuden ilmeisestikin yhä lisääntyvät tietotarpeet tyydytettävä suhteellisesti nykyistä vähemmällä henkilöstöllä. Tässä ei voida unohtaa itse atk-henkilöstöäkään, jonka työn tehokkuutta on arvioitava samoin kriiteerein kuin yritysten muunkin henkilöstön.

● Ennusteet osoittavat, että metsäteollisuuden käyntiaste niin Suomessa kuin ulkomailla tulee useiden vuosien tähtäykselläkin asettumaan huomattavasti alle 100 %:n. Teollisuutemme kustannusrakenne on siis otettava kokonaisuudessaan tarkastelun kohteeksi.

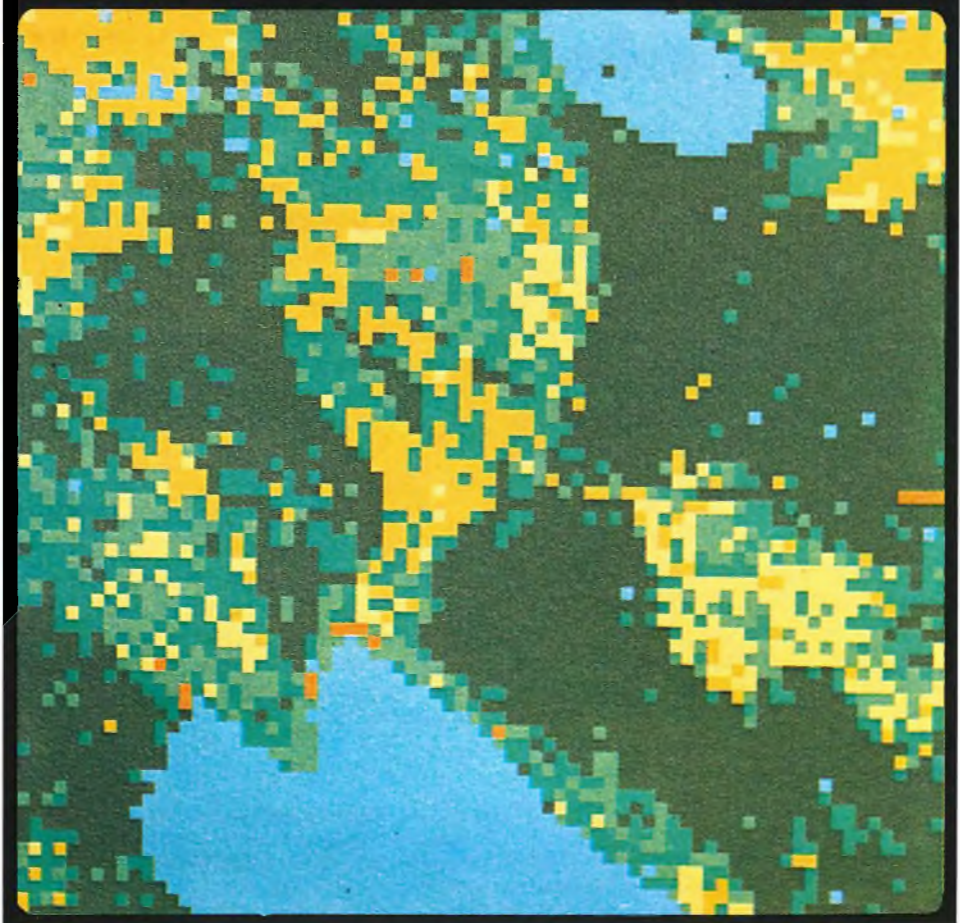
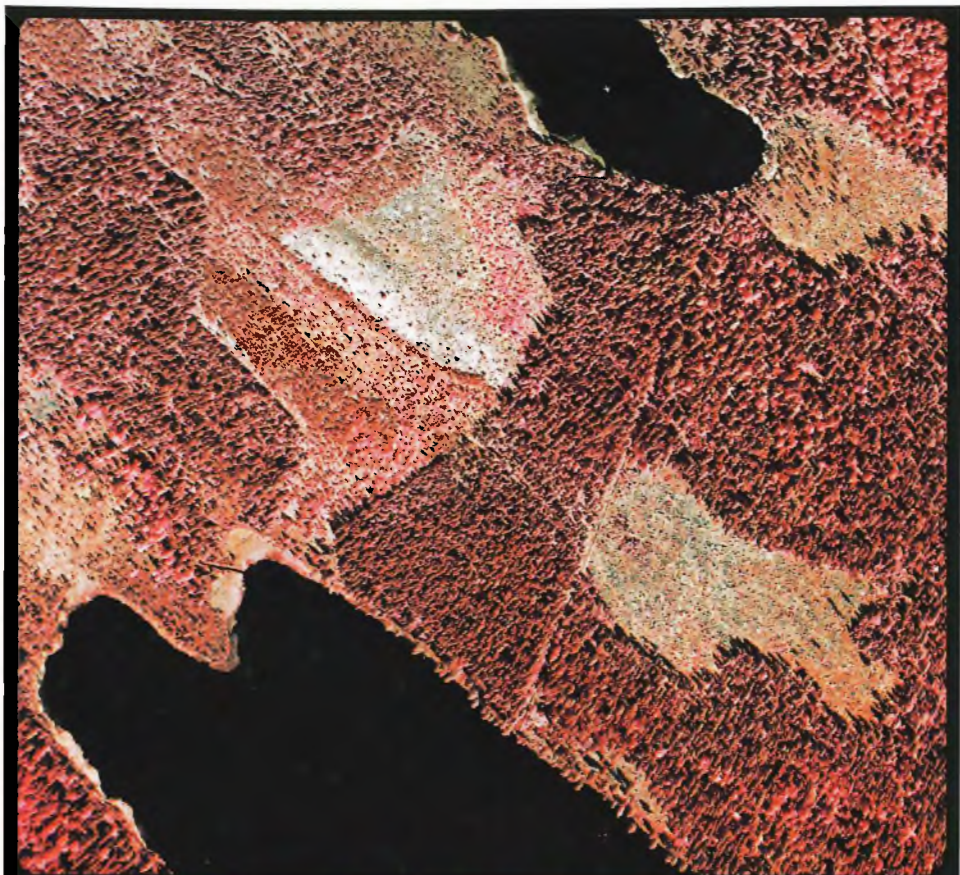
● Kiinteänluonteisiin organisaatiokustannuksiin on voitava vaikuttaa entistä paremmin myös muiden kuin henkilöstön osalta. Koneiden, kaluston, tilojen ja palvelusten käyttöä on tehostettava paremmalla suunnittelulla ja valvonnalla. Yleinen kustannusvalvonta kaipaa samoin lisääntyvää huomiota. Uusintainvestointienkin vaikeutuessa kasvavat myös olemassa olevan tuotantokoneiston kunnossapitoon kohdistuvat vaatimukset.

● Atk:n hyväksikäyttöalueiden valinta, järjestelmien sisällön suunnittelu ja vastuu niiden hyväksikäytöstä on metsäteollisuudessa siirtymässä linjajärjestelmien vastuulle. Vain varsinaisen toiminnan tuloksista vastaava henkilöstö pystyy viime kädessä suorittamaan taloudelliselta kannalta oikeiden sovellutusalueiden valinnan, rajauksen ja sisällön määrittelyn. Vieläkin tärkeämpää on linjajärjestelmien sitoutuminen omasta aloitteestaan toteutet-

luonnollisesti hyödyntämään atk:ta omissa jokapäiväisissä toiminnassaan. Metsäteollisuuden prosessiluonteesta ja suuresta toimintayksikkökoosta johtuen pienetkin säästöt raaka-aine-, tuotanto- ja markkinointiyksikkötasolla johtavat nopeasti ja mitattavasti tietojenkäsittelyinvestoinnit kattaviin kokonaissäästöihin.

● Operatiivisten hoitojärjestelmien kehittäminen ei tietenkään saa johtaa yrityksen kokonaisohjauksen jatkuvan kehittämisen laiminlyöntiin, mutta tuottojen konkreettisuus, investointien lyhyt takaisinmaksuaika ja välitön vaikutus teollisuusalamme kannattavuuteen selvästi puoltavat tätä painopisteen siirtoa. □

Oheinen artikkeli on lyhennelmä johtaja Heikki Kellokosken alustuksesta Tietotehdas Oy:n viime keväänä järjestämässä seminaarissa, jonka aiheena oli metsäteollisuuden atk:n kehitysnäkymät.

KULLERVO KUUSELA

Metsä ja niissä tuotettu puu on Suomen tärkein luonnonvara. Maan teollistuminen ja osallistuminen maailmankauppaan on perustunut pääosalta metsä- ja puutalouden tuotannolle. Vasta 1960-luvulla tapahtui vientiteollisuuden merkittävää monipuolistumista.

Puunkäyttö runsasta

Tästä syystä ja erityisesti II maailmansodan jälkeisenä aluksi jälleenrakentamisen ja sen jälkeen nopean teollistumisen kautena metsävarojen hyödyntäminen ja puun käyttö olivat Suomen kylmä ilmasto huomioon otettuina suhteellisesti voimakkaampaa kuin missään muussa Euroopan maassa. Tätä osoittaa esim. vuosittain metsästä korjatun puumäärän (ilman kuorta) suhde puuston kuutiomäärään (kuorellista puuta). Se on ollut Suomessa 3,1—3,2 %, kun vastaava suhdeluku Euroopassa on ollut 2,3—2,4 % ja monessa Keski-Euroopan maassa noin 2 %.

Metsien arvioimisessa käytetään nykyisin hyväksi erilaisia kuvausmenetelmiä. Oheiset kuvat on otettu Kymiyhtiön metsistä Suonenjoelta täsmälleen samalta alueelta. Ylemmässä infrapunamenetelmällä otetussa kuvassa nuori metsä näkyy vaaleanpunaisena ja vanhempi metsä tummanpunaisena. Järvet ovat mustia. Alemmassa kuvassa on monikanavaisella tietokonekeilaimella saatu aikaan kuva, josta voidaan suoraan nähdä eri lajiset ja ikäiset puut hyvin tarkkaan. Esimerkiksi kuusi on tummanvihreää, mänty vaaleanvihreää ja koi-vu keltaista. Värien sävyt ilmaisevat puuston iän. Oranssin väriset alueet ovat paljaaksihakkuita ja järvi sininen. Kuvat on ottanut Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen maankäytön laboratorio.

Suomen metsävarat

Metsänparannusta lisättiin

1960-luvulla metsävaroja uhkasivat liikahakkuu ja puuston liiallinen pieneminen. Niinpä v. 1961 puun poistuma metsästä oli 63 milj. m³ kuorellista runkopuuta, kun kasvun arvio oli noin 55 milj. m³. Tässä tilanteessa aloitettiin metsänparannuksen voimakas lisääminen. Soiden ojitus metsänkasvulle lisäntyi lähes kolminkertaiseksi ja oli suurimmillaan 300 000 ha vuodessa. Metsän uudistaminen kylvämällä ja istuttamalla lisäntyi 130 000 ha:ksi vuodessa. Metsää alettiin lannoittaa ja vuotuinen lannoitusala on nykyisin runsaat 200 000 ha vuodessa.

Samanaikaisesti pieneni raakapuun vienti ja puuta alettiin tuoda ulkomailta. Puun poistuma omista metsistä pieneni ja tasaantui noin 55 milj. m³:ksi vuodessa.

Seuraukset myönteisiä

Seurauksena edellä kuvatusa tapahtumisesta oli, että metsävarat alkoivat lisääntyä 1960-luvun lopulla. Vaikka liikenneväylät ja rakentamisen vähentävät metsämaan alaa, niin maa- ja karjataloudelta vapautuvan maan metsittyminen on lisännyt metsätalouden piirissä olevaa maata runsaat 100 000 ha aikavälillä 1967—1973.

Varsinaisessa puuntuotannossa olevan metsämaan pinta-ala lisääntyi maatalousmaan metsittymisen ja soiden ojituksen ansiosta samana aikana 0,5 milj.ha. Metsämaata on nyt 19,2 milj.ha, joka on 63 % Suomen maa-pinta-alasta.

Puuston kuutiomäärän lisääntyminen on myös alkanut. Kuutiomäärä on 1 513 milj.m³ kuorellista runkopuuta, joka on 1 % vähemmän kuin kuutiomäärän arvio v. 1952.

Soiden ojitus metsänkasvulle (ojitettuja turvemaita on 4,5 milj.ha), uusien taimistojen perustaminen, parantunut metsänhoito ja metsän lan-

Maatalous- ja metsätieteiden tohtori Kullervo Kuusela toimii metsäntutkimuslaitoksen metsänarvioimistutkimusosaston professorina.

noittaminen ovat alkaneet suurentaa puuston kasvua, jonka viimeisin arvio on 57,5 milj.m³ kuorellista runkopuuta vuodessa. Koska uudet nuoret metsiköt, joita on viimeisten 25 vuoden aikana perustettu noin 6 milj.ha, ovat vasta lähestymässä suurimman kasvun kehitysvaihetta, suurenee kasvun ja puuston kuutiomäärän lisääntyminen tulevaisuudessa.

Tukin osuus suureni

Raakapuun tuotannon kannalta on puuston rakenne myös parantunut. Arvokkaiden havupuiden osuus kuutiomäärästä on 1950-luvun alusta suurentunut 79 %:sta 82 %:iin. Tärkein parannus on kuitenkin tukin osuuden suureneminen. Kun metsävarojen parantamiseen tähtäävässä hakkuumahdollisuuden arviossa oli 1950-luvun lopulla tukkia 30 %, niin tällä hetkellä tukin osuus on 41 %.

Kehitys pohjoisessa etelää hitaanpaa

Metsävarojen lisääntyminen ja parantaminen ovat olleet selvintä maan

eteläpuoliskossa. Pohjois-Suomessa on puuston määrä vähentynyt vanhojen metsien voimakkaan uudistumisen vuoksi. Pohjois-Suomessa kestää myös pidempään kuin Etelä-Suomessa ennen kuin uusien taimistojen suureneva kasvu alkaa lisätä puuston kuutiomäärää.

Tarjonta vähäistä — raakapuuta tuotava

Metsävarojen käytön tärkeimmäksi ongelmaksi on muodostunut puun tarjonnan ja hakkuiden jääminen hakkuumahdollisuuksia pienemmäksi. Suurimman kestävän hakkuumäärän arvio on 60 milj.m³ vuodessa, kun taas poistuma on ollut noin 55 milj. m³. Seurauksena on metsien liiallinen vanheneminen ja suuri raakapuun tuonnin tarve.

Hakkuumahdollisuuksien metsään kasaantuminen on yleinen ilmiö teollistuneessa Euroopassa. Metsänomistajien elintason riippuvuus metsätuloista on vähentynyt ja metsään on alettu säästää puustoa ja hakkuumahdollisuuksia. □

Osakkuusyhtiöt 8: Oy Kotka Stevedoring

● ”Pelkistettynä tehtävämme on toimittaa Suomen vientitavara asiakkaalle ehjänä, niin nopeasti ja niin halvalla kuin suinkin mahdollista, ja myös tässä järjestyksessä. Tärkeintä on, että tavara on moitteettomassa kunnossa silloin, kun se on asiakkaalla,” sanoo Oy Kotka Stevedoringin tehtävästä yhtiön toimitusjohtaja, kauppaneuvos **Gerhard Eriksson**.

● Yhtiön esite kertoo Kotka Stevedoringista hieman laajemmin näin: sen tehtävänä on suomalaisten vienti- ja tuontitavaroiden tehokas satama- ja varastointikäsittely Kotkassa sekä kauttakulkuliikenteen hoitaminen.

jalle. Ahtausliike saa toimeksiannon, kun laivaaja, esimerkiksi Kymiyhtiö, ottaa yhteyttä huolitsijan kautta ja haluaa toimittaa paperia meritse maailmalle. Ahtausliike huolehtii tavarankäsittelystä satamassa ja sen siirtämisestä laivoihin, samoin ahtausliike suorittaa satamaan saapuneiden laivojen purkamista.

”Ennen tavara tuli rautatievaunulla, autolla tai proomulla suoraan laivan sivulle ja lastattiin niistä laivaan. Nykyään laivan varsinainen lastaus on vain osa ahtausliikkeen työstä”, toteaa kauppaneuvos Eriksson. Ahtaus-

Maan suurin ahtaaja suuri

Oy Kotka Stevedoringin toiminnan voidaan katsoa alkaneen jo vuonna 1879, jolloin Kotkaan perustettiin ensimmäinen ahtausliike. Siitä kehittyi monien vaiheiden jälkeen nykyinen Oy Kotka Stevedoring. Ahtauksen lisäksi yhtiö hoitaa sisar- ja tytäryhtiöiden kautta huolintaa sekä laivanselvitystä.

Oy Kotka Stevedoringin omistaa kaksitoista yhtiötä, joista suurimmat

osuudet on Enso-Gutzeit Osakeyhtiöllä ja Kymiyhtiöllä. Muita vientiteollisuuden edustajia osakkaista sekä suurimpia asiakkaita ovat Myllykoski Oy, Oy Tampella Ab, A. Ahlström Osakeyhtiö ja Oy Kaukas Ab.

Toimintakenttä

Ahtausliike on olennainen lenkki tavarankuljetuksen toimittajalta tilaa-

liikkeellä on nykyisin oltava niin suuria varastotiloja, että laiva voidaan käytännöllisesti katsoen lastata valmiiksi varastoissa. Saapunut tavara yksiköidään, sijoitetaan varastoon lastausjärjestykseen ja lauttaliikenteessä kuormataan alustoille. Laivan saavuttua satamaan tavarayksiköt ajetaan trukkien ja vetomestareiden avulla nopeassa tahdissa sisään.

Työn tehokkuuden parantamisen

Muutama vuosi sitten valmistuneessa Kotkan Hietasen satamassa Oy Kotka Stevedoringilla on suuri terminaali, jossa sijaitsevat mm. työnjohtajan työskentelytilat, taljauskeskus, atk-keskus ja ruokala.

tarpeeseen satamassa on ensisijaisesti vaikuttanut laivojen päivähinnan voimakas kohoaminen. Tavaramäärä, joka ennen lastattiin viikossa, lastataan tänään päivässä. Tähän tarvitaan yhtiön pitkälle kouluttamia ammattitaitoisia ahtaajia sekä ketteriä työ-koneita.

Kaikki kohtaavat satamassa

"Satama on puskuripaikka", sanoo kauppaneuvos Eriksson. Kaikki osapuolet, laavaaja, maakuljetus, ahtausliike ja varustamo kohtaavat satamassa, ja kaikki vaatimukset kohdistuvat sinne.

Kuljetusketjun osapuolten häiriöt ja virheet heijastuvat myös satamaan ja

on pakko pysyä aikataulussaan. Jos laivat sitten ovat myöhässä, on satamassa pyrittävä erikoistoimenpitein saamaan laiva takaisin aikataulun mukaiseen liikenteeseen.

Tehdas vaikuttaa sataman joustavuuteen

Sataman toiminnan joustavuus riippuu ratkaisevasti laivaajien ja tehtaiden toimenpiteistä sekä satamaan ajoissa annetuista tiedoista. Työ satamassa on helppoa, jos tehtaot pakkaavat ja yksiköivät tuotteensa asianmukaisesti ja kuljetusketjun tarpeiden mukaisesti. Jos ahtaaja sen sijaan joutuu korjaamaan yksiköitä tai muuttamaan lastausjärjestystä, se aiheuttaa turhia kustannuksia. "Laivan

Suomen suurimmassa vientisatamassa. "Olemme kyllä Suomen suurin", myöntää kauppaneuvos Eriksson, mutta sanoo, "ettei sillä pitkälle potkita, ellei palvelu ole asiakkaan edellyttämällä tasolla. Pyrimme edelleen kehittämään toimintaamme. Meillä on hyvä henkilökunta, asianmukainen kalusto ja asiakkaiden käytettävissä on varastotilaa."

Oy Kotka Stevedoring käsitteli vuonna 1976 2,54 milj. tonnia tavaraa, josta metsäteollisuuden viennin osuus oli 1,9 milj. tonnia eli noin 27 % koko Suomen metsäteollisuuden viennistä. Stevedoringin ja samalla Kotkan sataman säännöllisinä asiakkaina on kymmenkunta lähes kellon tarkkuudella liikennöivää ro-ro-linjaa ja kolmattakymmentä säännöllisesti liikennöivää konventionaalista laivalinjaa sekä

mmassa vientisatamassa

"Olemme kyllä Suomen suurin, mutta sillä ei pitkälle potkita, täytyy olla jotakin muutakin," sanoo toimitusjohtaja, kauppaneuvos Gerhard Eriksson.

aiheuttavat ylimääräisiä kustannuksia. Varatoimitusjohtaja Ted Westerbergin sanoja lainaten: "Jos tuotanto tai lähetys ovat myöhässä ja oikeat tiedot eivät kulje, jos maakuljetus klikkaa, ei satama voi toimia. Jos laivat sen lisäksi eivät tule ajoissa, kaikki se heijastuu tänne." Linjaa ajavien laivojen

aikakustannus satamassa on huomattavasti merkittävämpi kustannuserä kuin veloituksemme", sanoo varatoimitusjohtaja Westerberg, joka myös toteaa, että "kaikki toimenpiteet on kohdistettava laivan satamassa oloajan lyhentämiseen, jotta rahtitaso pysyisi kohtuullisena".

Tehtaat ovat yleensä valmiit neuvottelemaan pakkauksiin ja yksiköintiin liittyvistä parannuksista, mutta kehitys ei kauppaneuvos Erikssonin mielestä ole aina ollut niin nopeata kuin satamassa olisi toivottu ja olisi ollut asiallista. — Kymiyhtiö sai kuitenkin tässä asiassa molemmilta johtajilta tunnustuksen.

Kauppaneuvos Eriksson korostaa, että ei ole riittävää tehdä hyvää työtä lähtösatamassa, vaan ahtausliikkeen on tunnettava erittäin hyvin vastaanottajan olosuhteet. Laiva on lastattava niin, että se on helppo purkaa määräsatamassa. "Tekemällä täällä työtä suunnitelmallisesti säästämme myös ulkomaista valuuttaa."

Suurin ahtaaja maan suurimmassa vientisatamassa

Suomen suurin ahtausliike toimii

suuri joukko hakurahtiliikenteessä liikennöiviä aluksia.

Ahtaustonniin kasvusta ja liikenteen vilkkaudesta huolimatta lama on jättänyt jälkensä myös ahtausliikkeen toimintaan. Liikevaihto osoitti kyllä viime vuonna voittoa, mutta aiempien vuosien tappiot ovat vielä rasitteena. Tämän vuoden alku on päinvastaisista odotuksista huolimatta osoittautunut viime vuotta heikommaksi. Tonneja on kauppaneuvos Erikssonin mukaan saatu viimevuotista enemmän, — kasvu on ollut 5,2 %, mutta palkka- ja sosiaalikulustannusten nousu on ollut kolmattakymmentä prosenttia. Liikevaihdon kasvu ei riitä korotuksia peittämään. "Liikevaihdoistamme on palkkakustannukset suurin kuluerä, tällä hetkellä aivan liian suuri," sanoo kauppaneuvos Eriksson.

Huolintaa ja laivanselvitystä

Oy Kotka Stevedoring -yhtymään kuuluu myös huolintaliike Oy Cadenius & Grahn Ab, jonka päätehtävänä on toimia edustamiensa tehtaiden, tuotantolaitosten ja maahantuojien edun valvojana satamassa. Huolinta-

liike järjestää ja valvoo tavarankul-
kua sekä raportoi siitä satamakäsitte-
lyn aikana. Työmäärä oli vuonna
1976 1,5 milj. tonnia.

Stevedoringin sisaryhtiö Ab Bruhn
Co Oy on taas laivanselvitys- eli
meklariliike, joka toimii edustamiensa

varustamojen ja aikarahtaajien asia-
miehenä paikkakunnalla ja järjestää
laivan tarvitsemia palveluja sen sata-
makäynnin aikana. Vuonna 1976 oli
yhtiöllä 454 laivanselvitystä.

Kauppaneuvos Eriksson sanoo näi-
den molempien sisaryhtiöiden toimin-

nan kasvaneen melkoisen mukavasti.
Oy Cadenius & Grahn Ab:n työmäärä
on tänä vuonna kasvanut 18 %:lla ja
Bruhnin lähes 15 prosentilla. Näiden
yhtiöiden osuus koko yhtiön liike-
vaihdosta oli viime vuonna noin 10 %.

□

Kotkan kantasataman pohjoislaiturissa lastattiin 21.6. suomalaisen Astaan mm. Kymin paperia. Laivan määräsatama oli Kiel.

Henkilöstöpäällikkö Nils Klang:

Useimmat ahtaajat tänään vakinaisessa työsuhteessa

Vuosi 1972 oli satamatyöntekijöille
mullistava ja merkittävä vuosi. "He
kaikki olivat olleet siihen asti enem-
män tai vähemmän tilapäistyönteki-
jöitä. Työsuhde syntyi, kun työtä an-
nettiin ja kesti aina laivan kerrallaan.
Palkkaus perustui yksinomaan urak-
kaan", toteaa Oy Stevedoringin hen-
kilöstöpäällikkö Nils Klang.

Vuonna 1962 oli kyllä saatu yksi
parantava sopimus, ns. vakinaistamis-
sopimus, jolla osa ahtaustyöntekijöis-
tä pääsi jonkinlaisen puolivakinaisen
sopimuksen piiriin. Palkkaa taattiin
jaksottain kolmelta viikolta. Samalla
sopimus velvoitti työntekijät hake-
maan päivittäin työtä, ja jollei työtä
sitten ollut, he saivat käynnistää kor-
vauksen, ns. huutorahan. Muuten
työntekijäsuhde oli tilapäinen ja kesti
aina laivan kerrallaan. Työtä tehtiin
ainoastaan yhdessä vuorossa.

Vakinaistamissopimuksen piiriin
kuuluneet otettiin sitten muutosten
vuonna 1972 vakinaiseen työsuhtee-
seen. Suurissa satamissa siirryttiin sa-
malla yleisesti kaksivuorotyöhön ja
varastotoiminnassa kolmeen vuoroon.
Palkkaus muuttui tuntipalkkapohjai-
seksi aikapalkaksi.

"Vakituksessa työsuhteessa oleva
ahtaaja on tänään asemaltaan täysin
verrattavissa teollisuustyöntekijään",
sanoo henkilöstöpäällikkö Klang.
"Erilaista työ on sikäli, että ahtaajan
työpaikka on joka päivä erilainen."

Vakinaisen työvoiman lisäksi yhtiö
joutuu käyttämään tilapäistä ahtausta-
työvoimaa, jonka määrä vaihtelee päi-
vittäin suuresti. Heidän työsuhteensa
on edelleen vanhan järjestelmän mu-
kainen; työsuhde alkaa, kun työnteki-
jä saa työtä ja päättyy, kun työ on
tehty. Parannuksena on kuitenkin

mainittava kahdeksan tunnin palkka-
takuu.

Satamatyönjohdon asema sen si-
jaan poikkeaa teollisuuden vastaavas-
ta. Töiden suunnittelu ja niiden jär-
jestäminen päivittäin suuresti vaihte-
levissa tilanteissa on vaikeampaa kuin
säännöllisesti samanlaisena toistuvassa
työssä. Töiden alkuun suunnittelua
varten organisaatiossa toimii järjeste-
lykeskus, jolta tehtävät sitten siirtyvät
ylityönjohdolle.

Henkilökuntaa lähes 900

Oy Kotka Stevedoringilla on vaki-
naista henkilökuntaa tällä hetkellä
869, joista toimihenkilöitä on 221,
vakinaisia ahtaustyöntekijöitä 509 ja
muuta työntekijöitä 139. Tilapäistä
ahtaustyövoimaa on viime aikoina
työllistetty keskimäärin 50. Ennen

suur-Kotkan syntymistä yritys oli Kotkan toiseksi suurin työnantaja.

Satamatyöntekijöiden uskotaan yleisesti olevan melkoisen liikkuvaa väkeä. Kotkassa on kuitenkin toisin. Oy Kotka Stevedoringin henkilöstön vaihtuvuus on olemattoman pientä, mm. ahtaajien 'virkaikä' on yli 20 vuotta. Erääksi syyksi vaihtuvuuden pienuuteen henkilöstöpäällikkö Klang arvelee kiinnostuksen vaihtelevaan työhön.

Ahtaajat ammattiväkeä

Perinteistä satamajätkeä ei ole enää olemassakaan. Hänen tilalleen ovat astuneet ammattitaitoiset satamatyöntekijät, ahtaajat, koneahtaajat, kansimiehet, erikoiskoneenkuljettajat ja työnohjaajat. Ahtaajaksi voi vielä päästä muutaman tunnin työnohjauksen jälkeen, mutta muihin tehtäviin vaaditaan jo kurssien suorittamista. Useimmat näistä kursseista voi käydä Suomen Lastauttajain Työnantajaliiton omistamassa ahtausteknillisessä opistossa Kotkassa. Kurssit kestävät työharjoitteluineen muutaman kuu-kauden. Kurssin käynyt ahtaaja saa taidoistaan palkan päälle pätevyysli-
sän.

Yhtiön palveluksessa olevista yli 500 vakinaisesta ahtaajasta oli viime

vuoden loppuun mennessä yli 60 % koulutettu koneenkuljettajiksi tai muihin ahtausalan erikoistehtäviin.

Henkilöstöpäällikkö Klangin mukaan suunnitteilla on kurssimuotoinen koulutusohjelma uusille tulokkaille, mutta tällä hetkellä asia ei ole ajan-kohtainen, koska uutta vakinaista työvoimaa ei ole voitu ottaa. Toinen suunnitteilla oleva mahdollisuus alalle on oppisopimustie.

Satamatyönjohto saa koulutuksensa myös ahtausteknillisessä opistossa kahden vuoden kurssilla.

"Työvoimaa on ollut saatavissa eikä työvoimapulaa meillä ole toistaiseksi tunnettu", toteaa Klang.

Asumista tuetaan, terveydenhoito ilmaista

Useimmat Oy Kotka Stevedoringin vakinaisessa palveluksessa olevat asuvat joko yhtiön työsuhteasunnossa tai omassa asunnossaan, jonka hankkimista yhtiö on tukenut. Yhtiö omistaa lähes 200 työsuhteasuntoa. Suomessa toimivien ahtausliikkeiden perustama Satamien Sosiaaliyhdistys myöntää jäsenliikkeidensä henkilöstölle lainoja asunnonhankintaan. Tällaisia lainoja Kotkassa on tähän mennessä myön-
netty Oy Kotka Stevedoringin takaa-
mina lähes 600.

Ahtaajat Antero Olkko (vas.) ja Vilho Kuusisto juttutuokiolla varapääluottamusmies Elias Piipposen kanssa Hietasen laiturissa.

"Ennen liikuin päivittäin satamassa. Urakapalkkajärjestelmän aikoihin neuvoteltiin vähän väliä", sanoo henkilöstöpäällikkö Nils Klang suomalaisen Astan lastiruumassa.

Oy Kotka Stevedoring on järjestänyt henkilöstölleen maksuttoman terveydenhoidon. Kahdeksan osakkaan omistaman Kotkan Työterveys Oy:n palveluksessa on kaksi lääkäriä, ja keskuksessa on mm. laboratorio sekä röntgen. Ahtausalalla Oy Kotka Stevedoring on työterveyspalvelujen järjestämisessä pisimmällä.

Yhtiö ylläpitää satamissa kaikkiaan neljää ruokalaa. Henkilöstöpäällikkö Klangin mukaan tätä toimintaa on vaikea hoitaa taloudellisesti. Yhtä ruokalaa kunnostetaan parhaillaan keskusruokalaksi.

Henkilöstönsä vapaa-ajan toimintaa yhtiö on tukenut lahjoittamalla mm. työntekijöiden ammattiosastolle tarvikkeet kahden mökin rakentamiseksi Kirkkomaahan. Työnjohdolle on luovutettu Pyhtäältä maa-alue saunoi-
neen, samoin toimihenkilöille mökki-
alue Siltakylästä.

Varapääluottamusmies,
ahtaaja Eljas Piipponen:

Ahtaaja ei arvosteta

"Ahtaaja ei arvosteta. Yleinen harhakäsitys on se, että satama olisi jonkinlainen keräilypiste, jonne kerääntyvät vain sellaiset työntekijät, jotka eivät muualla työelämässä pärjää. Tämä ei pidä paikkaansa", huomauttaa ahtaaja **Eljas Piipponen**, varapääluottamusmies ja Hietasen sataman pisteluottamusmies. Kotkan satamassa luottamusmiehen tehtävät hoidetaan päätoimisesti, ja varamiehenä Eljas Piipponen hoitaa tehtäviä parin kuukauden ajan vuodessa. Hän jatkaa vielä ahtaajien asemasta: "Kun satamaa viime vuosina on koneellistettu, osan työväestä on ollut pakko lähteä muualle. Ongelma on melkoinen, sillä erotetut ovat yleensä iäkkäitä, ja heidän on vaikea saada enää työtä muualta."

Aliarvostus tuntuu palkoissa

Ahtaajien aliarvostus näkyy Piipposen mukaan myös palkoissa. "Satama on tärkeä osa kuljetusketjussa. Teemme työtä urakkatavalla, mutta saamme palkan ajan mukaan. Palkkaus on lisäksi alhaisempi kuin teollisuuden vastaavat palkat."

Eljas Piipponen korostaa sitä, että sataman työskentelyolosuhteet ovat huonommat kuin monessa teollisuuslaitoksessa. "Ainainen viima käy läpi lämpimimmänkin vaatetuksen. Talvela laivojen käytävät ovat jäätä liukkaat ja lastiruumissa on huono valaistus. Kiire, nopea työtempo, vuorotyö ja turvallisten kulkureittien puuttuminen etenkin ulkomaisissa laivoissa lisäävät tapaturmavaaraa. Nostot ovat aina vaarallisia, ja monien loppuun

kulutettujen koneiden käyttö on turvatonta työntekijän kannalta," kertoo Eljas Piipponen.

Monet ahtaajat jäävät eläkkeelle sairauden ja työkyvyttömyyden vuoksi jo hieman yli 50-vuotiaina. Useimmiten syynä ovat kulumaviat, niska- ja selkäsairaudet ja verenpainetauti. Tämän voisi varapääluottamusmies Piipposen mukaan estää sillä, että mm. työkoneet hankittaisiin terveellisiä työasentoja ja työturvallisuutta ajatellen. Hän painottaa, että työturvallisuuteen ylipäättään olisi kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota.

Toisaalta Eljas Piipponen mainitsee myönteisenä Kotka Stevedoringin työterveydenhuollon ja sen ennakoltaehkäisevän hoidon. Muutama vuosi sitten perustettu Kotkan Työterveys Oy, jossa myös Kotka Stevedoring on osakkaana, huolehtii työntekijöiden ilmaisista terveystarkastuksista ja ennakkoivasta terveydenhuollosta. Erikoislääkäreiden palveluksista työntekijät joutuvat itse maksamaan.

Tilapäisyys yhä ongelma

Yhtenä sataman pääongelmista Piipponen pitää sitä, että vielä monet sataman vanhoista ahtaajista ovat tilapäisiä. Tosin vuonna 1972 uusitun työsuhte- ja palkkaussopimuksen jälkeen tilanne on parantunut entisestään, kun sentään suurin osa työntekijöistä on vakinaisessa työsuhteessa.

Tilapäisiä työntekijöitä on kuitenkin edelleen osa ahtaajakunnasta, etenkin perämeren satamissa. Suuren osan vuotta nämä työntekijät ovat työttöminä ja työttömyyskortistossa. Heille ei kuitenkaan osoiteta uutta työtä, koska he ovat ammattitaitoisia ahtaajia. Piipposen mielestä vanhojen ahtaajien työ tulisi vakinaistaa; nyt suuri osa pääluottamusmiehen ajasta kuluu työttömyyskorvauslomien selvittämiseen.

Piipposen mukaan Suomen satamat eivät ole nykyään samanlaisia. Hän ehdottaakin satamakohtaiseen sopimuspolitiikkaan pyrkimistä, jotta eri satamien väliset erot tulisivat huomioonotetuiksi työehtosopimuksia laadittaessa. □

Teksti: MARJA-LEENA MAUNO

PÄIVI KÄRKKÄINEN

Kuvat: TUOMO PITKÄNEN

Kymin paperin matka maailmalle alkaa oman veturin vetämänä

Paperierän rautatiekuljetuksiin liittyvät työt käynnistää lähetyssosaston ilmoitus kulloisestakin vaunutarpeestaan. Merkonomi Paavo Tauru on Kymin paperitehtaan lähetyssosaston laivauspäällikkö.

Suurien tavaramäärien kuljettaminen vaatii paitsi paljon kalustoa, myös runsaasti työvoimaa. Niinpä junahenkilökuntaa on esimerkiksi Kuusankosken tehtaiden palveluksessa 42 henkilöä: veturinkuljettajia, asemahenkilökuntaa, vaihdemiehiä sekä korjausmiehiä.

Arkki- tai rullamuodossa oleva paperi tai kemian teollisuuden tuotteet voidaan lastata kaikkiaan yhdessätoista paikassa Kuusanniemen, Kymin tehtaan ja Voikkaan tehdasalueilla.

Hermokeskus

Periaatteena junakuljetuksissa Kuusankoskella on, että Kymiyhtiö hoitaa itse oman henkilökuntansa voimin tavaran Kuusankosken ratapihalle. Siitä eteenpäin on kuljetuksista vastuussa VR, toisaalta VR toimittaa yhtiön tarvitsemat vaunut Kuusankoskelle.

Kuusanniemen teollisuusalueen läheisyydessä sijaitseva Kuusankosken

Kymi tuottaa VR kuljettaa

■ Kymiyhtiön paperia kulkee runsaasti rautateillä. Viime vuonna lähti Kuusankoskelta sijaitsevilta tehtailta 17 070 rautatievaunua, kuukausittain kuljetetaan valmista tavaraa 30 000 tonnista 40 000 tonniin kiskoilla.

■ Juantehtaalle viime vuonna kuljetetusta 16 000 sellutonnista vei VR yli 90 prosenttia ja toi valmista kartonkia Juantehtaalta 17 000 tonnia.

■ Hallaan kuljetettiin rautakanavaa pitkin viime vuonna 401 411 tukkia. Soinlahden teollisuusraiteen kautta lastattiin 34 000 kuutiometriä sahatavaraa.

■ Karkkilan tehdasryhmän tuotteista kuljetettiin 3 300 tonnia Riihimäelle junaan lastattavaksi. Salon tuottamasta 5 400 tonnista kolmannes kulki rautateitse.

asema on todellinen kuljetuksien hermokeskus. Sieltä ollaan yhteydessä jokaiseen yhteentoista lastauspaikkaan, lähetyksosastoihin ja myös VR:n laitoksiin.

äärellä olevat vaunut siirrettyiksi niiden täytyttyä.

Oman jännityksensä lastaukseen tuo joskus se, että varastossa ei aina

ole tarvittavaa laatua, vaan sitä on odotettava koneelta. Tämä odottelu puolestaan heijastuu myös järjestelymestarin ja VR:n asemanhoitajan työ-

Vaunutarve tiedoksi

Päivittäin klo 14:n ja 16:n välillä antaa kukin lähetyksosasto asemalla toimivalle järjestelymestarille tiedot vaunutarpeestaan. Tällöin kerrotaan mihin satamaan, terminaaliin tai laivaan tavara menee, minkälaatuista ja miten paljon paperia on sekä koska laiva lähtee. Järjestelymestari puolestaan ilmoittaa tiedot VR:lle, joka toimittaa vaunut Kuusankoskelle.

VR:ltä saadut vaunut siirretään omilla järjestelyvetureilla lastauspaikoille, joilla lastausmestarit valvovat, että työ tapahtuu lähetyksosaston määräysten mukaan. Lastausmestarit ovat järjestelymestarin kautta yhteydessä vetureihin saadakseen lastauslaiturin

Kymiyhtiö omistaa neljä järjestelyveturia, joista kolme on jatkuvassa kolmivuorotyössä. Vetureilla hoidetaan Kuusankosken aseman ratapihan lastaus- sekä purkauspaikkojen välinen liikenne.

hön, koska junat on asemalla saatava suunnitellun suuruiseksi, korkeintaan 40 vaunua käsittäviksi. Toisaalta pyritään välttämään liian lyhyitä junia.

Lastausmestari lujilla

Tehdasalueilla tavara pyritään lastaamaan laivoittain, satamittain ja terminaaleittain siten, että vaunuja ei turhan vuoksi jouduta irrottamaan toisistaan jo Kuusankosken ja Kouvolan asemilla. Joskus ei esimerkiksi kuuden vaunun mittaisella PK 7:n

Kuusankosken aseman päällikkö Erkki Haimi on ollut VR:n palkkalistoilla jo kolmisenkymmentä vuotta. Hän vastaa siitä, että paperi kulkee Kuusankoskelta suunnitelmien mukaan rautateitse eteenpäin.

lastauslaiturilla voida samaan laivaan tarkoitettuja paperieriä lastata peräjälkeen, koska tilaukset eivät ole samanaikaisesti valmiina. Tällöin joutuu lastausmestari pohtimaan, miten vaunut voidaan ratapihalla mahdollisimman vähin siirroin yhdistää.

Lastausmestarin yhteistyö järjestelymestarin kanssa on toisaalta tärkeää, koska vaunut siirretään järjestelymestarin haluamassa muodossa ja järjestyksessä ensin tehdasalueella junan rungoiksi ja siitä edelleen ratapihalle.

Trukeilla junaan

Esimerkiksi PK 7:n varaston kautta kulkee kuukausittain noin 7–8000 tonnia paperia, mm. kaikki arkkisalin tuotteet ja PK 7:n rullatavara. Näin ollen varastosta pitää saada päivittäin ulos enemmän tavaraa kuin sinne tulee. "Tuotantohan pelaa seitsemän

päivää viikossa ja lastaus tapahtuu vain viitenä päivänä", sanoo laivauspäällikkö **Paavo Tauru** PK 7:n lähetysosastolta.

VR kuljettaa tavarasta vähintään 7 000 tonnia. Lastaus tapahtuu kolmella trukilla, lisäksi tarvitaan kolme merkkajaa ja konttoristi.

Osa tavarasta lastataan ns. railship-vaunuihin. Muun muassa kaikki Salzgitteriin menevä paperi lastataan elokuun lopusta lähtien näihin Hangosta junalautalla Saksaan siirrettäviin juniin. Kokonaan railshipiin siirtymisen mahdollistaa Salzgitteriin valmistuva pistoraide.

Turhat vaihdot vahingoittavat

Järjestelymestarin pulmat eivät kuitenkaan lopu siihen, että junanrungot saadaan mahdollisimman hyvin yhteen sopivina ratapihalle. Hänen on myös pohdittava, minkälaiseen järjestykseen vaunut tulisi asettaa, jotta ne olisi perillä tai matkan varrella helppo jakaa eri satamiin tai terminaaleihin.

Oman vaikeutensa tuo työaikojen erilainen pituus lastauspaikoilla, toi-

Rullat ovat vaunuissa. Yhteen junalliseen eli 40:een vaunuun sopii paperia kaikkiaan noin 1 500 tonnia. PK 7:n varaston lastauslaiturin ääreen mahtuu kerralla kuusi vaunua.

saalta järjestelymestari joutuu päättämään mitkä vaunut otetaan mukaan, jos on lastattu enemmän kuin junaan sopiva määrä.

Normaalisti paperia lähtee Kuusan-

koskelta kaksi junallista päivässä, joskus tarvitaan lisäjuna.

Mikäli vaunut kuormataan ja liitetään oikein, on tavaralla suuremmat mahdollisuudet päästä perille ehjänä kuin huolimattoman työn tuloksena. Muun muassa arkkitavaran palletti-kuljetukset rikkovat tavaraa, etenkin jos palleteilla lastattua vaunua vaihdetaan laskumäessä, jossa veturi ei liitä vaunuja toisiinsa.

Kuusankoski — iso asema

"Kuusankosken asema on liikenteeltään suuri asema, mutta liikenne on yksipuolista," toteaa aseman uusi päällikkö **Erkki Haimi**.

Yksi neljästä järjestelymestarista on Pentti Kääpä (etualalla). Hän toimii kiinteässä yhteistyössä junanlähettäjä Veikko Korpin (takana) kanssa. Seinällä kaavio ratapihasta. V:llä merkityt laput kuvaavat neuvostoliittolaisia vaunuja tai vaunuryhmiä, merkittömät kotimaisia.

Ratapihalla on 13 raideparia, yhteispituudeltaan 7 800 metriä. Ratapihaa täyttävä lähtevä tavara on pääasiassa paperia, saapuva taas Neuvostoliitosta ostettua puuta.

Ylivoimaisesti eniten Kuusankosken asemalta lähtee painopaperia, viime kesäkuussa 16 500 tonnia. Sanoma-lehtipaperia lähti lähes 10 000 tonnia. Sellua meni noin 2 000 tonnia, klooria 1 500 tonnia ja muita kemian teollisuuden tuotteita 200 tonnia. Munakennoja meni Neuvostoliittoon 120 tonnia ja muualle 149 tonnia. Yhteensä tavaraa lähti noin 34 000 tonnia.

VR vastaa lähtevästä tavarasta sen poistuttua asemalta Kouvolaan päin.

Lähisatamiin tavara menee yleensä "vuorenvarmasti" perille. Jos kuitenkin tapahtuu esim. vaunurikko, ilmoittaa VR siitä Kuusankosken asemalle, joka puolestaan välittää tiedon lähetysosastoille.

Jos toisaalta kauemmas kuljetettavalla tavaralla on kiire, seuraa VR sitä soittamalla matkan varrella sijaitseviin junatoimistoihin.

Yhteistyö sujuu

VR:n ja Kymiyhtiön junahenkilö-

kunnan tiivistä yhteistyötä kuvaa mm. se, että työskennellään samassa rakennuksessa, vierekkäisissä huoneissa. VR:n ryhmä koostuu asemanhoitajasta, kahdesta kirjurista sekä viidestä junamiehestä, kymiyhtiöläisiä ovat järjestelymestarit, hankintatyönjohtaja, kuljetusteknikko, mittamies ja puutavarakirjuri.

Sekä VR:n että Kymiyhtiön henkilökunta tuntevat pitkälle toistensa työt, toisaalta eräisiin ammatteihin Kymiyhtiön puolella vaaditaan VR:llä

suoritettu tutkinto. Muun muassa veturinkuljettajan ajokortti saadaan vain VR:n kautta.

Asemanhoitaja Haimi uskoo, että nykyinen järjestely on myös taloudellisesti edullinen. "Sitäpaitsi rautatiemiehen kannalta Kuusankosken asemalla on erittäin mukava työskennellä", sanoo Haimi, jolla on kokemusta noin 50:stä asemasta 30 vuoden ajalta Valtion Rautateillä. □

Reijo Virta

Lähtevän tavarahan, lähinnä paperin lisäksi Kuusankosken aseman kautta kulkee mm. Neuvostoliitosta tuotava puutavara. Valtakunnan rajalta puutavarajunan noutanut veturi luovuttaa vaunut Kuusankosken ratapihalla Kymiyhtiön järjestelyvetureille. Taustalla Kuusankosken asemarakennus, jossa työskentelevät sekä Kymiyhtiön että VR:n miehet.

Uutta tekniikkaa kaukolämmitykseen Heinolasta

● *Kymin Metallin Heinolan tehdas on avaamassa uutta aikakautta kaukolämmitykselle.*

Enköpingissä Ruotsissa valmistuu parhailaan hyvää vauhtia ensimmäinen kaukolämpökeskus, jossa käytetään hyväksi ns. pyörrekerrospolttoa. Ruotsin valtion Statens Industriverk on avustanut hanketta yli 6 mmk:lla.

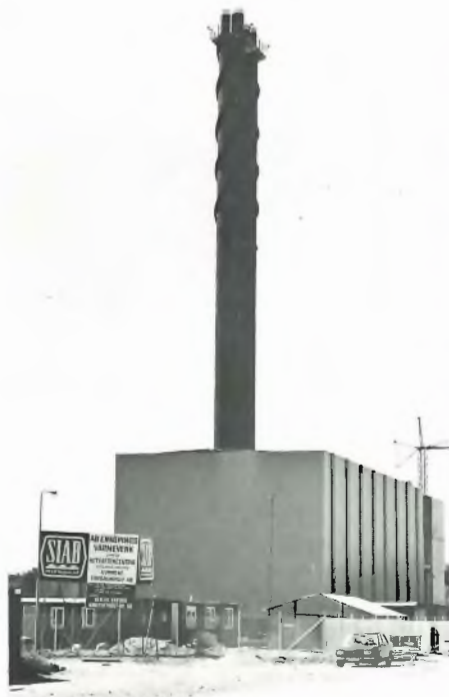
Miksi — siitä laitoksen johto on todennut mm. seuraavasti:

"Pyörrekerrospoltto kaukolämmityksessä on lupaavin vaihtoehto tämän päivän tarpeisiin. Heiltä puuttuu vain käyttökokemuksia, joita toivomme nyt saavamme Enköpingistä".

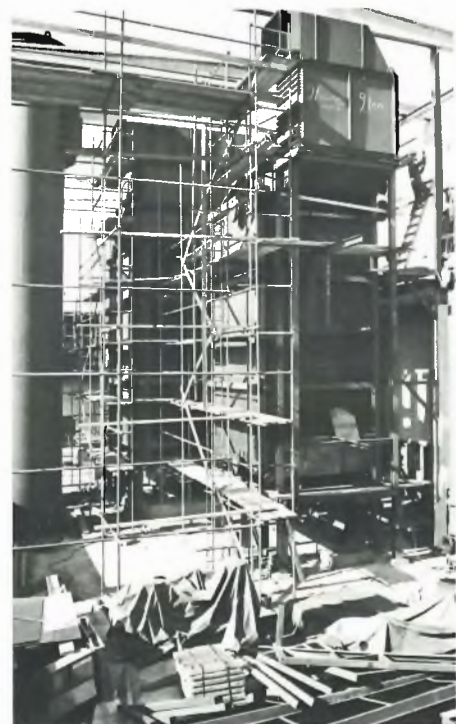
Enköpings Värmeverk valitsi kesällä 1976 Kymin Metallin rakentamaan 100 MW tehoisen lämpölaitoksen lämpöenergian tuottamiseksi kaupungin kaukolämpöverkkoon. Avaimet käteen -periaatteella toimitettavan lämpökeskuksen tehosta 25 MW tuotetaan monipolttoainereaktorilla, joka on käy-

tännöllisesti katsoen riippumaton polttoainevalintoihin nähden. Reaktorissa voidaan polttaa kaasumaisia ja nestemäisiä polttoaineita sekä kiinteitä polttoaineita kuten hiiltä, puunkuorta, sahanpurua, haketta ja turvetta.

Toinen tärkeä etu on laitoksen ympäristöystävällisyys. Reaktorissa sido-

"HPC Simpan" eli Enköpingin uusi kaukolämpölaitos kuvattuna kesäkuun alussa. Rakennustyöt alkoivat syyskuussa 1976.

Neljä Högfors-lämpökattilaa vierekkäin tuottaa aikanaan lämpöä noin 16 000 asuntoon.

Kun palaver on päättynyt, ehtii vaikkapa valokuvaan. Projektin avainhahmoja Ruotsissa ovat mm. vasemmalla arkkitehti Bertil Enfors, osastopääll. Göte Brudin Kymmene Försäljnings AB, ins. David A.A. Arthursson, konsultti, joka valvoo Ruotsin valtion asettamana pyörrekerrosreaktoriin liittyvää rakentamista, johtaja Hans Österberg, Enköpings Värmeverk, lämpölaitoksen tilaajan valvoja sekä toimitusjohtaja Kurt-Erik Forsstedt, Kymmene Försäljnings AB.

taan palamisen yhteydessä vapautuva ongelmallinen rikki kalkin avulla, joten savukaasut ovat mahdollisimman puhtaita haitallisista rikkiyhdisteistä. Kiinteät palamisjätteet poistetaan suodattimien.

Reaktorin toimittaa norjalainen Mustad Industrier A/S, jonka kanssa Kymin Metalli solmi 1974 lämpöteknikkaa koskevan yhteistyösopimuksen.

Kokonaistoimitus kattiloista nurmikoihin

Heinolan tehdas vastaa lämpökeskuksen avaimet käteen -toimituksesta, joka käsittää edellä mainitun reaktorin lisäksi kaksi 25 MW ja yhden 50 MW kuumavesikattilaa sekä kolme tonnia höyryä tunnissa tuottavan höyrykattilan, kattilarakennuksen piha- ja perustöineen, öljysäiliöt, 60 metrin savupiiput ja varavoimalan. Suurimpina alihankintatöinä ovat mukana savukaasun puhdistuslaitteet, veden ja polttoainekäsittely sekä sähköistys ja instrumentointi. Toimistotilojen yhteyteen tulevat mm. sauna, kuntosali, ruokailutilat sekä puku- ja pesutilat. Rakennuksen kokonaistilavuus on n. 9 000 m³.

Kattilalaitoksen tuottama lämpö käytetään Enköpingissä n. 16 000 asunnon lämmittämiseen.

Ensimmäinen ja ainut kansainvälisen mielenkiinnon kohteena

Projektin toteuttamista ovat valvooneet Heinolan tehtaalla isännöitsijä **Rauno Renko** ja markkinointipäällikkö **Per-Håkan Lindberg**. Rakentamisesta ovat vastanneet projektipäällikkönä ins. **Reino Heikkilä** apunaan ins. **Timo Forstén**. Siinä urakan vastuulliset moottorimiehet, mutta joukkoon mahtuu sitten myös

Parin viikon oleskelu Sisiliassa irrotti kesällä projektin vetäjän, ins. **Reino Heikkilän** (oik.) ajatukset hetkeksi Enköpingistä muualle. Elokuussa päiväjärjestys oli taas tuttu: neuvonpitoa puhelimessa tai pöydän ääressä. Tällä kertaa ongelmia ratkottiin asennustöitä Ruotsissa valvovan ylikonemestari **Tapani Leinosen** kanssa.

Tuomo Kuisma (vas.), **Matti Töyrylä**, **Toivo Ylilehto** ja **Aarre Ylönen** ovat kuuluneet siihen parinkymmenen heinolalaisen ammattimiehen joukkoon, joka kohta vuoden päivät on rakentanut uutta ainutkertaista lämpölaitosta Ruotsissa.

melkoinen määrä erilaisten osaprojektien rakentajia. Kokonaisvastuuta kantavan Kymin Metallin siipien alla hyörii toistakymmentä eri yritystä nikkaroimassa kokoon omaa osuuttaan. Tällä on ollut oma tietty merkityksensä myös projektin vetämiselle. "Aikaa tahtoo kulua varsin paljon erilaisten määräysten ja ohjeiden kallaamiseen", sanoo **Reino Heikkilä**.

Oman lisänsä rakennustyön hoitamiseksi on tuonut asiakkaan tiivis osallistuminen lämpölaitostyön valvontaan. Koska lämpökeskus valmistuttuaan on oleva alansa ensimmäinen yksilö, josta saatuja kokemuksia tullaan käyttämään hyväksi myöhemmissä sovellutuksissa, se tulee herättämään laajaa kansainvälistä mielenkiintoa, eikä riskejä haluta ottaa. Kaikki valmistuu "de luxe" -tyyliin kaksinkertaisin varmistuksin.

Enköpingissä työtä on valvonut Heinolan tehtaan asennuspäällikkö **Nils Skutnabba** sekä ylikonemestari **Tapani Leinonen**. Itse työmaa antaa varsin kansainvälisen vaikutelman, sillä noin puolensadan asentajan joukkoon mahtuu tasapäisesti ammattimiehiä sekä Suomesta, Ruotsista että Norjasta.

Tanssia ja jalkapalloa

Heinolan tehtaalta on ollut parhaina aikoina yli kaksikymmentä miestä Enköpingissä. He ovat asuneet viittä kolmen huoneen ja keittiön asuntoa — kaksi kertaa kuussa käydään kotona.

Suurimmaksi paikalliseksi ongelmaksi totesivat heinolalaiset kielivaikeudet. Aivan sumpussa ei Enköpingissä silti ole tarvinnut olla, sillä 15 000 asukkaan kaupungissa asuu vakituisesti yli 3 000 suomalaista. Niinpä vapaa-aikaan on löytynyt runsaasti erilaista viihdettä jalkapallosta tanssiin Suomi-seuran isännöidessä. Seuran sauna on myös vapaasti kaksi kertaa viikossa halukkaiden käytössä. Ja jos Enköping käy liian tutuksi, on lähellä Västerås, joka on yksi Ruotsin suomalaistuneimmista kaupungeista.

Tällä hetkellä asennustyö on saavuttanut huippunsa. Syyskuun lopulla kytketään jo osa kattiloista lämmitykseen ja reaktorin sekä sen yhteydessä olevan kattilan ensimmäiset koeajot alkanevat lokakuun lopulla.

Teksti ja kuvat: **Leif Lindberg**

Kuusankosken Teollisuustoimihenkilöt ry perustettiin kesäkuussa 1946, Yhdistys kuuluu tänä vuonna 60 vuotta täyttävään Suomen Teollisuustoimihenkilöiden Liittoon (STL), joka on suurin yksityisalan järjestö Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitossa (TVK).

Kuusankosken Teollisuustoimihenkilöihin kuuluu n. 230 jäsentä, joista 90 prosenttia on Kymiyhtiön palveluksessa. Jäsenistä on suurin osa naisia.

Teollisuustoimihenkilöt kasvun edessä

Naisten lisättävä ay-aktiivisuuttaan

"Yhdistyksen toiminnan pääasiallinen tavoite on jäsentensä edunvalvonta", toteaa yhdistyksen puheenjohtaja, palkanlaskija **Orvokki Lempinen**, joka työskentelee Voikkaan konekorjaamon toimistossa. "Tähän tavoitteeseen pyrittäessä on työpaikkaosastoilla merkittävä tehtävä luottamusmiesten tukena. Jäsenistön aktiivisuudessa on tosin toivomisen varaa."

Jokaisen toimihenkilön pitäisi valvoa etujaan työelämässä liittymällä omaan ammattiosastoonsa, sanoo Orvokki Lempinen.

Rva Lempinen toteaa, että naisten aktiiviselle ammattiyhdistystoiminnalle perhe asettaa rajoituksia, koska useimmiten naisten harteilla ovat edelleen lasten kasvatus ja roolijaon mukaiset ns. naisten työt.

"Kuitenkin koko perheen toimeentulon huomioon ottaen monasti olisi hyvin tärkeää, että myös vaimolla olisi mahdollisuus osallistua aktiivisesti ay-toimintaan ja siten valvoa etujaan työelämässä", sanoo rva Lempinen.

"Yhdistyksen jäsenmäärä on viime vuosina kasvanut ilahduttavasti. Nuoret ovat järjestäytyneet kiittävästi, mutta ovat nähtävästi arkoja tulla mukaan aktiiviseen toimintaan."

Jäsenistön koulutusta tehostetaan

Kuusankosken Teollisuustoimihenkilöillä on suunnitteilla jäsenistölleen opintokerhomuotoista ammattiyhdistyskoulutusta omassa yhdistyksessään. Tähän saakka koulutusta on saatu STL:n Kymen piirin järjestämässä tilaisuuksissa. Niissä on ajankoh- taisten asioiden lisäksi käsitelty ay-tietoutta ja kokoustekniikkaa. Oma koulutusohjelma on tarkoitettu täydentämään piirin antamaa koulutusta.

Yhdistyksen muusta toiminnasta rva Lempinen mainitsi retkeilyn. "Tänä vuonna yhdistyksen virkistystoimikunta järjesti retken Lahteen. Kesäkuussa risteiltiin Saimaalla ja syksyllä tehdään vielä jokin retki."

Varoja retkeilyyn kerättiin mm. keväällä järjestetyllä kirpputorilla. Myös työnantajien, Kymiyhtiön ja Raken- nusliike T. Potinkara Oy:n, antama tuki on ollut merkittävää.

Jäsenistön vaikutus- mahdollisuutta laajennettu

"Tämän vuoden tärkeimpiä tapahtumia oli jäsenäänestys keväällä solmitusta työehtosopimuksesta, joka on voimassa helmikuun loppuun 1979. Myös STL:n 58:een liittokokoukseen valmistautuminen antoi yhdistyksen johtokunnalle ja muille luottamushenkilöille paljon työtä. Merkittävin liittokokouksessa tehdyistä päätöksistä oli siirtyminen jäsenvaaliin liittokokousedustajia valittaessa. Tällöin on jokaisella jäsenellä mahdollisuus äänestää edustajaansa liittokokoukseen. Niin ikään muutettiin liittokokousten väliaika kahdesta vuodesta kolmeksi vuodeksi. Monien henkilövalintojen lisäksi liittokokouksessa käsiteltiin myös liiton sosiaalipoliittista ja nuorisopoliittista ohjelmaa sekä liiton taloutta. Liitto sai myös ensimmäisen pitkän tähtäimen ohjelmansa."

Rva Lempinen mainitsi yhdistyksen syksyn ohjelmasta mm. lokakuussa pidettävän vaalikokouksen sekä luottamusmiesvalinnat syksyn aikana.

Tavoitteena aukoton rintama

Kuusankosken Teollisuustoimihenkilöiden tulevaisuuden tavoitteena on järjestäytymisen lisääminen ja toimihenkilöstön aktivoiminen ammattiyhdistystoimintaan. "Se on tärkeitä, jotta voisimme rakentavassa mielessä luoda työnantajan ja toimihenkilöiden kannalta mahdollisimman hyvän työskentelyilmapiirin", sanoi rva Lempinen. "Myös työnantaja on järjestäytynyt. Työehtosopimukset laaditaan liittotasolla. Niitä on paikallisesti helpompi soveltaa, mikäli kysymyksessä on yhtenäinen järjestäytynyt toimihenkilöstö. Toiveemme on saada kaikki yleissopimuksen piiriin kuuluvat toimihenkilöt mukaan yhdistykseemme."

Tieto lisää itseluottamusta

Tehdaskonttoristi **Senja Marttinen** työskentelee Kymen konekorjaamon toimistossa ja on työpaikkaosastonsa puheenjohtaja. Hän on tässä luotta-

Senja Marttisen mielestä on tärkeää jo nuorena osallistua aktiivisesti ammattiyhdistystoimintaan.

mustehtävässään joutunut perehtymään työsuhteasioihin ja samalla huomannut mielenkiintonsa niihin lisääntyneen. Tieto asioista on hänen mielestään antanut myös itseluottamusta.

”Työpaikkaosastot kokoavat kentältä tietoja ja mielipiteitä. Ne esitetään edelleen luottamusmiehille ja yhdistyksen johtokunnalle asioiden toteuttamista varten”, sanoo Senja Marttinen. ”Hoitaessani tehtävääni työpaikkaosastoni puheenjohtajana olen oppinut tuntemaan jäsenistöä ja siinä samalla saanut paljon uusia ystäviä.”

Senja Marttisen mielestä yhdistyksen nuorten jäsenten tulisi olla nykyistä aktiivisempia ja käydä kokouksissa.

”Jokaisen tulisi valvoa omia etujaan. Pelkkä jäsenmaksun maksaminen ei riitä. Kokouksista ei pitäisi jäädä pois ainakaan sen vuoksi, että pelkää tulevaisuuden valituksi johonkin luottamustehtävään. Ja jos niin kävisikin, on yhdistyksessä ay-aktiiveja, jotka mielellään neuvovat ja opastavat tehtävien hoidossa. Niin ei kukaan tunne toimivansa yksin. Jollemme opi ajoissa ammattiyhdistystoimintaa, miten meille käy tulevaisuudessa?” Tätä mieltä on Senja Marttinen. Hänen mielestään teollisuustoimihenkilöiden järjestäytymisaste voisi Kuusankoskella olla korkeampi, sillä silloin paransivat myös heidän vaikutusmahdollisuutensa. □

”Tuolla Suottalan talossa oli aikoinaan työssä mies, sellainen Herran pienimpiä, jonka sukunimi oli Lemetti. Hän oli kova työmies ja raivasi yksinään ison pellon. Se sai sitten nimekseen Lemetin pelto. Olen ajatellut, että ehkä hän asusti kesät täällä saarella ja kävi päivät Suottalassa peltoa kuokkimassa. Näin saarikin on saattanut saada nimensä sen asukkaasta mukaan”, pohdiskelee **Toini Myöhänen** Juankosken Vuotjärven saaren saarensa nimen alkuperää.

vää, ja sitten elämä oli taas hauskaa. En tiedä, onko mitään raskaampaa kuin istua konttorissa ilman työtä”, sanoo Toini Myöhänen.

”Olen aina suuresti pitänyt työstäni, oikein nauttinut siitä. Hyvin hauskaa ja mielenkiintoista oli aika, jolloin vastasin sekä kustannuslaskennasta että kirjanpidosta, samoin, kun aloimme vuonna 1968 siirtyä liikekirjanpidossa atk:hon. — Kyllä tehollinen työkausi on ihmisen elämässä parasta aikaa, sitä rikasta aikaa.”

Toini Myöhänen elää Lemetin hengessä

Toini Myöhänen viettää saarella ”uutta elämänvaihetta”, ensimmäistä eläkekesäänsä palveltuaan Kymiyhtiötä kaikkiaan 49 vuotta. Hän jäi eläkkeelle Juantehtaan pääkirjanpitäjän toimesta kuutisen kuukautta sitten.

”Ensimmäisestä eläkepäivästä lähtien en ole kertaakaan kaivannut töihin”, sanoo Toini Myöhänen. ”Se on minulle luonteenomaista. Minun on aina ollut helppo siirtyä uuteen olotilaan.”

Toini Myöhänen oli ensimmäisen kerran Juantehtaan kesätyössä jo 14-vuotiaana. Keskekoulun jälkeen 16-vuotiaana hän aloitti repsikkana sahalla, oli siinä hommassa toista kuukautta, siirtyi sitten varastoon kirjuriksi ja väliin laboraan laborantiksi. Puolen vuoden kokemuksen jälkeen vuoden 1929 alussa hän aloitti tehtaan konttorissa.

”Jossain vaiheessa silloin alkuun minulla oli liian vähän työtä ja ajattelin kauppaopistoon menoa, mutta kun valitin asiasta, sain lisää tehtä-

”Nyt luonto on minulle kaikkein tärkeintä. Sen tapahtumien seuraaminen yllättää joka kerta”, hän sanoo, vaikka on elellyt saarellaan jo 12 kesää. — Mustarastas laulaa aamuisin saunan takana, korvit korahtelevat, sorsat viihtyvät rannassa, samoin kuikat. Joutsenet pysähtyvät syksyllä muuttomatallaan saarelle. Ja järvin yllättää. Haastattelupäivänä Toini Myöhänen oli saanut katiskoistään peräti 84 ahventa.

Luonnon tarkkailun ohella työ maittaa vieläkin. ”En tiä, tykkäänkö mistään niin kuin halkometsässä olemisesta.”

Ja kaikesta, mikä on luonnosta lähtöisin, kuten Pelle-pojasta, sisarentyttären kivistä, puusta ja kävyistä tekemästä eläimestä, josta on juttuseuraa silloin, kun muut kesävieraat ovat lähteneet. ”Lemetti asuu siinä tai ainakin Lemetin henki”, sanoo Toini Myöhänen Pellestään. □

Marja-Leena Mauno

Ison paperikoneen koneenhoitaja joutuu monesti koville. Aulis Laaksosen hikisin hetki oli aamuyöllä, jolloin vaihdettiin la-
jia lähes 10 g kevyempään.

- Joku on todennut, että yövuorohan se on vuoroista mukav
työtä eikä yöllä nukkua. Tämä hieman kaksimielinen lausand
yhtiö-lehden toimittajat ja valokuvaaja eräänä heinäkuun ilt
tunnelmia yhtiön suurimmalle paperikoneelle, Voikkaan tehta
● Toimittajien yö vierähti siellä ainakin mukavasti, kiitos
kohtelun.
- Miltä sitten tuntui varsinaisista vuorolaisista, ja mitä sinä y
kertovat kuvat ja muutamat haastateltavamme. He edustavat
yhtiön Kuusankoskella työskentelevää vuorotyöntekijää ja -to

Kesäilta hämärtyy. Useimmat yövuorolai-
set tulevat työpaikalleen jo hyvissä ajoin.
Nämä miehet ohittavat tehtaan portin heti
puoli kymmenen jälkeen. Ensimmäinen
neljästä yöstä on jälleen alkamassa.

Kesäyö - vuo

Vuoromestarit käyvät läpi edellisen vuo-
ron tapahtumat. Varavuoromestari Hannu
Heinonen on lähdössä kotiin (vas.) ja
Markku Jaanu aloittamassa.

"Mie ainakin tykkään. Tää on aika vapaa hom-
ma", sanoo vuoroviilari tai paremminkin tisuri
Kari Haapala (oik.) työstään. Tällä kertaa häntä
tarvitsi silinterimies Veikko Lekander.

Paperin laadun tasaisuutta valvotaan säännöllisin väliajoin otettavin näyttein. Koneenhoitaja Laaksonen tutkii näytettä viidäkseen sen sitten laboratorioon.

vin: päivällä ei tarvitse tehdä
lus mielessään lähtivät Kymi-
tana tutkailemaan yövuoron
an PK 18:lle.

yövuorolaisten erinomaisen

yönä PK 18:lla tapahtui, siitä
t osaltaan noin 2 400 Kymi-
mihenkilöä.

Teksti: PÄIVI KÄRKKÄINEN • MARJA-LEENA MAUNO

Kuvat: TUOMO PITKÄNEN

rotyö

Missähän on vika, miettivät apumies Lassi Jussila (vas.) ja vuoromestari Markku Jaanu.

Yö alkaa jo painaa. Kahvia kuluu toinenkin kuppi. Lepohetkeä viettämässä vas. pituusleikkurin apumies Jouni Vesanen, koneenhoitaja Aulis Laaksonen, rullamies Keijo Koivula ja kalanterin apumies Pentti V. Vilkki.

Pituusleikkurin ajomiehenä valvoo Onni Penttilä. Hän on ollut vuorotyössä jo toistakymmentä vuotta, mutta ei ole vielä ehtinyt tottunut siihen. "Perheellinen mies tahtoi olla kotona illat ja yöt. Tänään sattuu vielä olemaan 30-vuotishääpäivä, joten kyllä tuntui vaikealta työhön lähtö", kertoo Onni Penttilä.

Onni Penttilän mielestä pituusleikkurin ajomiehen työtä ei arvosteta tarpeeksi, vaikka siinä on suuri vastuu. Nelossheemaa Penttilä kiittää kuitenkin hyvästä yhteishengestä. "Mestariakin tulee apuun, jos koneella on joitakin vaikeuksia."

21.30-21.40

"Eihän se hääville tunnu. Eihä siit kukaa tykkää." "Ei oo kehumist." "Ei se mitää hauskaa o." "Miltäs se tuntuu. Siih on tottunnu jo." Tältä tuntuu jälleen aloittaa yövuoron ensimmäinen yö.

Viisi vuorokautta paperia New York Timesille

PK 18:lla on jo viisi vuorokautta ajettu suurta tilausta New York Timesille. Paperi on neliömetripainoltaan 50 gramman syväpainopaperia, jonka ajo päättyy tämän vuoron lopussa noin klo 4. Tilaus on kaikkiaan 1 349 tonnia ja PK 18:n suurimpia.

22.00

Vuoromestari Markku Jaanu vapauttaa työtoverinsa varavuoromestari Hannu Heinosen tehtävistään. He käyvät läpi edellisen vuoron tapahtumat ja tilanteen koneella.

"Harvinainen tilanne, että vuorosta on poissa kaikkiaan kuusi työntekijää," toteaa Jaanu. Tilanteen pelastivat ylitöihin jäävät.

22.05

Rullamies Keijo Koivula kaivaa nelossheeman kaapista kahvinkeittoarpeet. Hän liruttelee pannuun vettä juomavesihanasta, ja niin alkaa valmistua seitsemän miehen porukan ensimmäinen kahvi tässä vuorossa.

22.17

Kahvi valmista! Kaikki eivät kuitenkaan jouda kahville samaan aikaan, vaan kahvi juodaan työn lomassa, milloin kullekin parhaiten sopii.

22.25

Tampuurin vaihto. Tällä kertaa tehdään kahden muuton tampooreja. Joka tampoourissa on noin 32 000 metriä paperia.

22.35

Edellisen vuoron prässityttö Terttu Metsälä sai apua Heljä Grönvallilta PK 11:ltä ja pääsi kotiin.

22.50

Rullamies Koivula lähtee lenkille, jonka varrella hän tutkii mm. liinojen kireyksiä. Lenkillä ei tule ainakaan vilu, sillä huuuvan alakerrassa on lämpöä kuin saunassa. Lenkki kuuluu vakituisesti pari kertaa yöhön, mutta aina paperin katketessa se on tehtävä uudelleen.

23.07

Paperi katkeaa ykkösprässille. Koneenhoitaja ja rullamiehet kiirehtivät etsimään päätä. Hyvässä lykyssä pää löytyy ja onnistutaan viemään uudeleen rullalle 10 minuutissa, mutta jos oikein risaa, homma voi kestää tuntikaupalla.

Vähän ennen puolta yötä vedenjakaja Annikki Stenström saapuu ensimmäisellä kierroksellaan PK 18:lle. Toisella kierroksella hymy ei ehkä olisi enää irronnut.

Prässityttö Heljä Grönvall (vas.) joutui PK 18:lle kesken vuoron. Tavallisesti hän työskentelee PK 11:llä. Käytönvalvoja Ulla Parolahti (oik.) työskentelee paperikoneen vieressä olevassa laboratorioissa. Hän tutkii neljästi yössä otettavat paperinäytteet. Myös Ulla Parolahden puoliso Teuvo Parolahti on samassa vuorossa ja samassa salissa rullapakkarina. Perhe-elämän kannalta samassa vuorossa työskenteleminen on helpointa.

Tällä kertaa pää löytyi helposti, ja runsaan 10 minuutin kuluttua ajo jatkui normaalisti.

23.33

Vedenjakaja **Annikki Stenström** eh-tii kierroksellaan PK 18:lle. Hänen reittiinsä kuuluu kaikkiaan 26 juomavesisäiliötä eri puolilla tehdasta. Hän tekee saman kierroksen kaksi kertaa löysissä.

23.34

Koneenhoitaja **Aulis Laaksonen** ja silinterimies **Veikko Lekander** tarkistavat paperirullan kuntoa ja toteavat jäljen hiukan epätasaiseksi. "Päihin on lisättävä massaa", toteaa Laaksonen.

23.39

Kello soi; hälytys. Koneenhoitaja huomaa vesisäiliön pinnan nousevan ja hälyttää kuivan pään tarkistamaan asian.

23.40

Vuoromestari Jaanun mukaan tilanne on rauhoittunut jo. Kosteus- ja neliöpaino heittelee vielä hieman, ja syytä etsitään.

23.50

Koneenhoitaja Laaksonen miettii jo aamupuolen kiireitä. "Vaihetaan niin ohkaseen paperiin, että se voi tehdä kiusaa."

Vuoromestari Jaanu pohtii PK 18:n viiravaurioita. Monenlaisia viiroja on kokeiltu, mutta sopivaa ei ole oikein vieläkään löytynyt.

00.08

Tampuurin vaihto.

00.13

Käytöntarkkailija **Ulla Parolahti** saa ensimmäisen paperinäytteen, jonka hän panee ensin tunniksi uuniin ja laskee sitten siitä kosteusarvot.

00.19

Vuoroviilari, tai paremminkin tisuri **Kari Haapala** ilmaantuu PK 18:lle, PK 17:llä on ollut hommia ja sinne pitäisi vielä palata.

00.50

Tampuurin vaihto.

1.03

Koneenhoitaja Laaksonen toteaa, "ettei tää oo oikein siedettävää hommaa. Mahahaavan täst saa. Sen oon

No, mikähän nyt klikkasi. Risaa se joskus hienokin kone, tuumivat koneenhoitaja Laaksonen (vas.), apumies Jussila ja silinterimies Lekander

saanu ja nyt vartun paikkaa leikkaakseen. Voi olla, että se on tää vuorotyö suurin tekijä siihe. Nyt syksyl pitäis mennä mäelle. Päivätöihkää ei viitti enää lähtee, palkka putoo jonkun verran. Kun on luontaisetusunto ja kaik, niin ei se kannata enää istua tuol. Minulle tull just Sudeetin talost tarjoushinta. Kyll mie otan, jos pankkiherra on nöyrä. Nyt kun sielt tuli hinnat, niin en mie kato sit järin kalliiks. Mie olen 13 vuotta jo siin asunnu. Siin on kiva piha ja oma yksinäinen tontti. Nyt ne teki täyden remontin, sähkölämmitys, ja sellast, niin se on aika hyvä kunnoss", pohdiskelee Laaksonen.

Vuorotyöhön on pakko tottua

Rullamies Koivula kertoo jo tottuneensa vuorotyöhön niiden 10 vuoden aikana, joina hän on löysissä työskennellyt. Hän tahtoi kuitenkin vaihtaa päivätyöhön, mikäli siitä vain saisi saman palkan kuin löysityöstä. Parin vuoden kuluttua voimaan astuvaa 5-vuorjärjestelmääkin Keijo moitiskelee sen vuoksi, että palkka jää siinä "monta rahaa pienemmäksi" kuin nykyisessä systeemissä.

Keijo Koivula tuli työhön klo 21.43 ja väitti olevansa jo myöhässä. Kirjoittamattoman sopimuksen mukaan

kaveri tulee päästämään edellisen pois jo hiukan virallista aikaa aiemmin.

Vuoron ensimmäistä yötä Koivula pitää vaikeimpana ja erityisesti kolmesta puoli kuuteen on vaikea pysyä hereillä. "Aika kuluu tietysti parhaiten, jos on paljon tekemistä. Tämä rullamiehen työ on pääasiassa valvontatyötä. Jos paperi katkeaa usein, niin aika ei käy pitkäksi."

Rullamies vaihtii silinteriviltit ja liinat ja eri ryhmien väliset kireydet. Rullamiehen puuhiin kuuluu myös valmiin tampuurin hoitaminen pois koneelta. Tampuuri valmistuu kymmenisen kertaa yön aikana.

"Perheen on ollut pakko sopeutua vuorotyöhön," sanoo Keijo Koivula. "Kaksivuotiaan Tanja-tyttäreemme päivähoiton järjestely on helppoa, kun voin itse olla joskus päivällä kotona." Nyt Tanjan mummut hoitavat häntä sen aikaa, kun isä nukkuu.

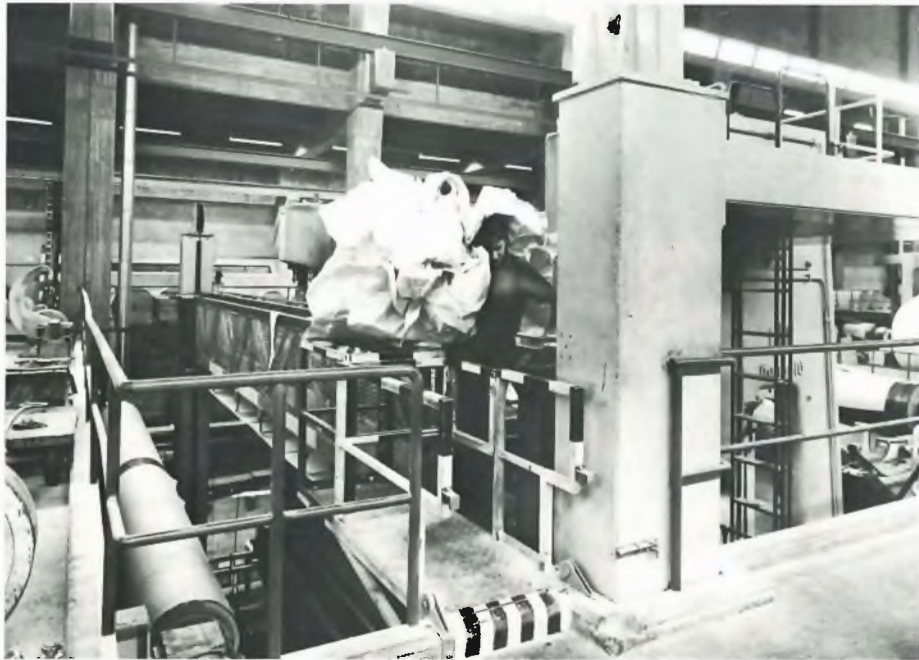
Monet väittävät vuorotyön haittaavan harrastuksia. Keijo kuitenkin kumoaa tämän väitteen, sillä hän ehtii harrastaa valokuvausta, judoa ja karatea. Valokuvausharrastukseensa Keijo sai tänä vuonna yhtiöltä apurahan. Judossakin hän on jo yltänyt siniseen vyöhön, joka on kolmanneksi korkein judon seitsemästä eri arvosta. "Harrastaminen on vain järjestelykysymys", toteaa Keijo Koivula.

1.23

Rullamies Koivula astelee ruokailutilaan, ostaa automaattista maitoa ja lämmittää eväänsä mikroaaltouunissa. Automaatin ruoka ei Keijoa houkutele, sillä se on hänen mielestään liian kallista eikä kovin maukastakaan. Muut miehet tuntuivat olevan samaa mieltä. Lihapiirakkaa sentään sanoi yksi ja toinen nauttivansa.

2.03

Pituusleikkurilla formaatin vaihto. Uuden muuton rullat ovat nyt lyhyempiä kuin edelliset.

Hylkyä syntyy jokaiselta rullalta melkoisesti. Jälkiä korjaa kalanterin apumies Pentti V. Vilkki.

Kyllä alkaa jo painostaa, tuumivat kiillotuskalanterin pojat. Pentti Sipilällä (vas.) ja Veikko Koskella on toinen löysi menossa yhtä mittaa, mutta väsyttää se yhdenkin löysin tekijöitä Rainer Stenströmiä ja Pentti V. Vilkkiä.

2.04

Ensimmäiset haukotukset nähdään vasta nyt. Haukottelija tekee toista löysiä yhteen menoon, joten eipä ole ihme.

2.15

Paperivarastossa on hiljaista ja miellyttävän viileää.

2.22

Rullat alkavat kieriä varastoon vauhdilla rulla minuutissa.

Trukinkuljettaja Esko Jokinen saa-

Keijo Koivulan yö kuluu sitä nopeammin, mitä enemmän on tekemistä. Ja tekemistä puolestaan riittää aina, jos koneen kulkuun tulee jokin häiriö. "Työn määrä vaihtelee mm. paperin laadusta riippuen. Vuorokaudenaika ei vaikuta tähän", kertoo Keijo Koivula.

puu elpymiskopilta. Yön kolmas rullasatsi on nostettava omalle paikalleen. "Kun on tällast isoo rullaa, niin se jää kai siihe sataan rullaan yössä", arvelee Jokinen.

3.00

Koneenhoitaja Laaksonen alkaa vaihdella massoja. Lajinvaihtoon on jo valmistauduttava. Vaihto tapahtuu arvioiden mukaan noin 4.10. Uusi laji on 41,4 gramman syväpainopaperia, joka menee Donnelleylle USA:han. Tilaus on 435 t.

3.05

Tampuurin vaihto. Heti uuden tammuurin alkupäässä paperi katkeaa. "Tuli häsä", sanoo Lassi Jussila. Häsä on inhimillinen erehdys, josta

tällä kertaa aiheutui paperin katkeaminen.

3.45

Rullamies Koivula syö uudemman kerran eväitään.

4.00

Syöttäjä **Ari Järvinen** paasaa automaattiruokailupisteessä mansikanviljelystä. Hänhän sen tietää, kun on juuri lähdössä lomalle mansikkapitäjään Suonenjoelle.

4.20

Paperilaatu vaihtuu.

4.25

Silinterimies **Lekander** tarkkailee kuvaruudusta lajinvaihdon edistymistä. Kosteuden ja pintapainon arvot ovat tärkeimmät. Melkoinen homma, kun siirrytään lähes 10 g ohuempaan paperiin. Mm. kosteuden täytyy olla neljän ja viiden prosentin välillä. Paperirata katkeaa, jos kosteus laskee esim. 2—3 prosenttiin. Klo 4.37 paperi oli vielä vähän ylipainoista. 4.40 tulos näytti jo hyvältä.

4.50

Vuoromestari **Jaanu** etsii laboratorion värintekijää, että tiedettäisiin, mitä nyt ajetaan ja mihin suuntaan väriä on korjattava. "Neliöpaino alkaa olla jo kohdallaan. Tää ensimmäinen muutto tulee kuitenkin hylättäväksi. Täs rullas on niin paljo ylipainost", sanoo Jaanu.

4.52

Uusi ohut paperilaatu on vähällä katketa. Hetki ripeätä toimintaa, ja katkeaminen vältetään. Miehet kehailevat itseään hyvästä suorituksesta.

Yö alkaa jälleen olla ohi. Löysiläisiä odotellaan hartaasti. Viimeiset minuutit kuluvat vaikkapa kolmipyöräisellä potkien. Vauhdissa Ari Järvinen (vas.) ja Timo Vatelä.

5.00

Vuoromestari **Jaanu** alkaa valmistautua vuoronvaihtoon. Lopputarkastukset on vielä tehtävä sekä PK 18:lla että PK 11:llä. "Lajinvaihtoa hieman pelättiin, mutta aika kivasti on mennyt. Tää on harvoin ajettava laji. Harvinaisen rauhallinen yö. Muutama viikko sitten ol sellaisia öitä, että aina jokin risasi," toteaa Jaanu.

5.15

Kalenterin ajomies **Pentti Sipilä** valmistautuu kotiin lähtöön kahden löysin jälkeen. "Ei mukavalta tunnu. Nukkuminen voi jäädä huonoksi. Aamupäivä jää nukkuma-aikaa," sanoo valvomisesta kalpea Sipilä.

5.25

Toimittajat ja valokuvaaja lähtevät nukkumaan. Muut jäävät vielä hetkeksi odottelemaan löysiläisiä. □

Juttu luistaa vielä yövuoron ensimmäisinä tunteina, mutta aamuyöstä alkaa olla jo hiljaista. Kalajutut ovat suosituimpia, toteavat syöttäjä **Ari Järvinen** (vas.), pituusleikkurin apumies **Pertti Janhunen**, vanhempi apumies **Pentti Heino** ja uudestaanrullaaja **Timo Vatelä**.

"Ei minun kai varsinaisest lääkärin mukaa tarvis enää yötyötä tehdä, mut mie pyysin tähä. Syynä on palkka", sanoo yksinäinen trukinkuljettaja **Esko Jokinen** työstään PK 18:n varastossa.

Katoava idylli

Punainen tupa

● Niementie on Kuusanniemen vanha kylätie. Sen ympärille muodostunut asuntoalue on Kuusankosken vanhimpia. Nyt tuulet puhaltavat punaisten mökkien ja lehtevien kujien yllä. Mäiltä työntyvät ultramodernien omakotitalojen rakennustyömaat Niementietä kohti. Idylli katoaa.

● Vielä on kuitenkin jäljellä rippeitä entisestä. On muun muassa Miilutien varrella punainen mökki. Siinä asuu rva Sigrid Korpi, paljasjalkainen pajamäkeläinen, ikänsä tällä tienoolla asunut ja jopa ollut työssä Pajamäen varastossa.

Kuusankoski-yhtiö vuokrasi aikoinaan työntekijöilleen tontteja asuntojen rakentamista varten. Niementieltä lähtevien teiden, Urpasentien, Aunelantien ja Koskitien sekä Kirjakaupanmäeltä lähtevien Pajatien, Miilutien ja Hoimelantien varteen nousi mökkejä 1800-luvun loppupuolelta 1900-luvun alkupuolelle saakka. Alueella oli jo silloin rakennuskaava. Mökkirivit reunustavat kapeita teitä, joiden suunta Pajatietä lukuunottamatta on lännestä itään.

Lapsuusmuistoja

Rva Sigrid Korven vanhemmat tulivat Kuusankoskelle Pernajasta. Isä rakensi perheelleen mökin Pajamäelle. Hän teki muillekin asuntoja sekä kaikenlaista puusepäntyötä, ovia, ikkunoita, huonekaluja, sorvasi tuolinjalvoja ja kelkkapuita. Hän oli ammatiltaan seppä ja puuseppä.

Lapsia perheeseen siunaantui kahdeksan, neljä tyttöä ja neljä poikaa. Siihen aikaan jokaisessa perheessä oli lapsia paljon. Niinpä Pajamäelläkään ei ollut leikkikumppaneista puutetta. Vaikka lapset joutuivat jo pienestä pitäen olemaan apuna kotona kykynsä mukaan, pyörittämässä tahkoa tai polkemassa sorvia, jäi silti leikkeihin aikaa.

”Pajamäelle, nykyisen varaston paikalle tehtiin leikit sammaleista. Astioina oli särkyneiden astiain palasia. Liinoja saatiin yhdistämällä leppälehdiä toisiinsa kuivilla männynneulasilla”, muistelee rva Korpi. ”Lapsuus oli onnellista aikaa!”

Laskiaisriemua

Talvella laskiainen oli lasten mielestä riemukas päivä. Hyvissä ajoin ruvettiin jäädyttämään mukea. Tytöt istuttivat tiinun sarvikelkkaan ja rah-

tasivat vettä pojille, jotka perinteiseen tapaan hoitivat helpommat hommat eli jäädyttivät mäen. Laskiaisaamuna lähdettiin mäkeen niin varhain kuin suinkin. Säkkeihin oli survottu olkia sen verran, että niillä oli mukava lasketella. Niin sitä menttiin alas ja kavuttiin jälleen ylös. Liuú, liuú laskiaista -huudot kajahtelivat aina puolille päville saakka, jolloin äidit huutelivat lapsiansa hernerokalle. Laskiaisriemut jatkuivat sen jälkeen aina iltamyöhään saakka.

Laskiaisena oli koulusta ’lupa’ ja niin oli syksyllä perunannostonkin aikaan. Silloin tehtiin pellolle tulet ja haudutettiin hiilloksella paistikkaita, joita sitten naamat nokisena mutusteltiin.

Turvallinen ympäristö

Kesällä loikattiin narua, pelattiin kenaa ja käveltiin kompuilla. Uima- paikka oli lauttarannassa. Jos haluttiin tehdä oikein huviretki, menttiin Väkkärään ja otettiin eväät mukaan.

Vaikka mökit olivat pieniä, asunnot ahtaita ja perheet suuria, lapsuus ja nuoruus muistuu rva Korven mieleen aurinkoisena ja onnellisena. Söpu oli perheiden kesken hyvä, toinen tois- tansa autettiin. Väki kävi ’Kuusaassa’ työssä, elämä ei ollut kaksista, mutta eteenpäin kuitenkin elettiin. Ympäris- tö koettiin kotoiseksi ja turvalliseksi.

ja perunamaa

"Ei siihen aikaan vaellettu. Ei tullut mieleenkään lähteä", sanoi rva Korpi.

Piiritanssia

Sigrid oli jo vähän isompi tyttö, kun Pajamäeltä lähdettiin joukolla Sammakkolammille piirileikkitanseihin. "Siellä oli samanikäisiä pojan-koltiaisia kuin mekin. Likat käyp' ens' piiri, sanoivat pojat. Niinhän me kävimme ja aloitimme laulaa 'taas on tytöt yksin', kun joku huusi, että poliisi tulee. Koko joukko hyökkäsi pusikkoon pakoon ja siihen jäivät piirileikit. Se olikin ainoa kerta kun piirileikissä kävin", muisteli rva Korpi.

Kappaleiltamia

Myöhemmin, ollessaan jo Kuusaan paperisalisissa työssä, Sigrid oli kevät-talvella potkuttelemassa naapurin tytön kanssa. He tulivat Kymintehtaan työväentalon luokse. Siellä pidettiin usein 'kappaleiltamia' eli iltamia, joiden ohjelmaan kuului aina näytöskappale ja lopuksi tunti tanssia. Nytkin sieltä kuului ihanaa soittoa. "Lähetääs tonne!" innostui naapurin tyttö. "Mutta enhän minä uskaltanut lähteä, kun oli mukana se isän tekemä potkukelkka. Pelkäsin, että se sillä aikaa varastettaisiin", kertoi rva Korpi. Niin tytöt palasivat Kuusaan puolelle, veivät potkukelkan kotipihaan ja lähtivät uudelleen Kymille.

Rva Korpi jatkaa: "Sisäänpääsy maksoi 75 penniä. Näytöskappale oli jo hyvässä menossa, mutta siinä me istuimme ja katselimme. Ja sitten alkoi tanssi! Yksi niistä soittokunnan pojista tunsu minut. Hän sanoi Korven Ilmarille, että toi on Aallon Aunen sisko ja mie haen sit' tanssima, mutta Ilmari sanoi, että et sie, vaan mie haen".

Aamulla Aallon perhekunta huomasi, ettei potkukelkka ollut pi-hassa. Se oli varastettu.

Marraskuussa pyhänmiesten päivän aikaan kun Eerolaan muutti uusia alustalaisia, isän tekemä potkukelkka keikkui erään muuttokuorman päällä. Sattumalta osuttiin paikalle. Sigridin

Punaisen tuvan ympärillä oleva tontti on pienentynyt pala palalta. Kauniista puutarhasta ei ole enää kuin rippeet jäljellä. Rva Sigrid Korven iloksi marskinlilja teki tänä kesänä kaksi komeata kukkavanaa.

isä sanoi, että "niin ikävää nyt on, mutta meiltä varastettiin kevättalvella potkukelkka ja se on nyt tuolla kuorman päällä". "Herranenaika", siunaili sen rengin emäntä ja sanoi ihmetelleensä, kun kelkka oli niin halpa. Poika oli ostanut sen joltakin Korian radanrakentajalta.

Omaan kotiin

Niistä tansseista tuli merkkitapaus, sillä Ilmari Korvesta tuli aikanaan Sigridille aviomies. Häät pidettiin Kymintehtaan työväentalolla, väkeä oli paljon ja torvisoittoa puhalteli häävalssiksi Syysunelmia. Naimisiin mentyään he saivat asunnon Miilutiel-tä. Sieltä muutettiin Niementielle ja sieltä Hoimelantielle, jossa Korvet asuivat 18 vuotta. Hoimelantielta palattiin Sigridin lapsuuden kotiin Pajamäkeen.

Kun rva Korpi jäi leskeksi, hän muutti Miilutielle nykyiseen mökkiin ja meni varastonhoitajaksi asunto-osaston Pajamäen varastolle, entisille leikkipaikoilleen.

Eläkepäiviä

Rva Korpi jäi eläkkeelle seitsemän vuotta sitten ja on asunut tässä Miilutien mökissä jo 17 vuotta.

Mökissä on kaksi pientä hellahuonetta ja siis kaksi asukasta. Huone on

lämmin, rva Korven sanojen mukaan, sillä huoneessa on pystyuuni. "Hyvä tässä on asua, vaikkei olekaan mukavuuksia; mutta kun ei niihin ole koskaan tottunutkaan. Vesi tuodaan meille kahdesti viikossa tiinuun ja se on hyvä asia. Naapurit ovat ystävällisiä, vaikka ovatkin uusia täällä. Kun tavataan, niin aina tervehditään ja vaihdetaan muutama sana. Vanhat asujathan täältä ovatkin melkein kaikki kuolleet."

Entä tulevaisuus?

Naapurisopu on siis entisenlainen. Vanhojen mökkien asukkaita huolestuttaa kuitenkin kaiken vanhan katoaminen. Teitä on levennetty, viemäreitä upotettu, pihapuita ja pensaita katkottu uudistusten tieltä. Pikku puutarhat jäävät tiili- ja lautakasojen alle. Pihakeinu on likistyksessä mökin seinustalla. Enää ei voi mennä kesäaamuun vaikka paitasillaan. Entinen rauha on mennyt.

Rva Korven ikkunan alla kukkii harvinainen arolilja eli marskinlilja. Se on tehnyt vuodesta vuoteen vain yhden kukintovanan. Tänä kesänä se puhkaisi ilmoille lehtiruusuksensa keskeltä kaksi parimetristä vanaa, jotka runsaine kukintoterttuineen uhkuvat majesteetillista rauhaa ja voimaa.

Heli Kyllönen

Myllyt

● Kymijoen koskivoima on tärkeä energianlähde Kymiyhtiön Kuusankosken tehtaille. Vedestä saadaan juuri sitä voimaa, jolla tuotetaan vuosittain tuhansia tonneja sellua ja paperia.

● Mutta miten oli ennen? Alueen talolliset rakensivat kosken rannalle myllyjä viljojensa jauhattamiseksi. Kun yhtiö sitten osti koskiosuuksia talollisilta, niin kauppa-kirjoihin liitettiin pykälä, jonka mukaan ”myyjät oikeutetaan saada tullita jauhata kaikki viljat jotka heidän tiluksiltaan tulee”. Yhtiö takasi siis taloille vapaan jauhatuksen.

● Osa sopimuksista on tehty jo viime vuosisadan puolella, mutta mikä on kerran kirjoitettu, niin se on kirjoitettu. Näiden sopimusten perusteella yhtiö ylläpitää edelleen kolmea myllyä, joissa jauhatetaan vuoden aikana lähes kolme miljoonaa kiloa viljaa.

muistuttavat menneisyydestä

Kuusankosken Voikkaalla sijaitsevat Kymenrannan ja Mattilan myllyt, ja Verlan mylly on muutaman kilometrin etäämpänä joen yläjuoksulle päin. Vapaaseen jauhatukseen oikeutavia lupia on tällä hetkellä noin kolmesataa.

Kymijoen varrella on muillakin yhtiöillä samanlaisia velvoitusmyllyjä. Tampellan Inkeröisten tehtaan mylly on itse tehdasalueella. Jauhatuksen määrä on vuosien kuluessa vähentynyt, ja nyt mylly toimii vain kolmena päivänä viikossa.

Myllykoski Oy on vuokrannut molemmat myllynsä yksityiselle yrittäjälle, joka hoitaa jauhatuksen itsenäisesti. Myös jauhatussopimukset poikkeavat Kymiyhtiön vastaavista: Myllykosken jauhattajat joutuvat maksamaan tullia jokaiselta 100 kilon jauhoerältä. Tullin määrä riippuu viljalajista. Kymiyhtiön myllyillä ei peritä lainkaan tullia.

Esko Pukkila toimii Verlassa sekä myllärinä että taitavana oppaana. Hän tietää kertoa Verlan menneisyydestä monta sellaista tarinaa, joita ei kirjoissa näy.

Mattilan mylly sijaitsee nykyisin vanhan virvoitusjuomatehtaan tiloissa. Sitä hoitavat myllärit Mauri Forsell (vas.) ja Pekka Heino; myllyvuosia on Forsellilla jo kolmattakymmentä ja Heinolla kaksi.

Kymiyhtiön Voikkaan myllyt jauhavat kahdessa vuorossa. Kaiken aikaa ei jauhettavaa tietenkään riitä, mutta myllyjä on myös huollettava. Myllärit huoltavat itse sen minkä taitavat — ja aika paljon he taitavatkin. Kerran vuodessa molemmat myllyt huolletaan perusteellisesti.

Martti Laine tuntee Voikkaan myllyt varsin hyvin; toimihan hän niiden työnjohtajana lähes kolmenkymmenen vuoden ajan ennen eläkkeelle siirtymistään. Hänen mielestään nykyiset jauhot saataisiin syntymään yhdessä hyvässä, uudessa myllyssä ainakin yhtä hyvin kuin nyt kahdessa vanhassa myllyssä. ”Vanhojen myllyjen huolto-kin on jo hankalaa, kun niihin ei saa enää varaosia”, huomauttaa Martti Laine.

Muutama vuosi sitten maanviljelijöille ehdotettiin uuden myllyn rakentamista nykyisten tilalle, mutta sopimukseen ei kuitenkaan päästy. Kun molemmilla puolen jokea on nyt oma mylly, niin kummankaan puolen isännät eivät tahdo luopua nykyisistä oikeuksistaan ja siirtyä joen toiselle puolen jauhattamaan. Siispä jatketaan vanhaan malliin.

Kymenrannan myllyllä paljon kävijöitä

Kymenrannan myllyssä jauhetaan vuoden aikana lähes puolitoista miljoonaa kiloa viljaa. Myös muutamat Mattilan myllyn alueella asuvat isännät tuovat viljansa Kymenrantaan,

koska sen koneisto on uudempi ja nopeampi kuin Mattilan myllyn.

Kymenrannassa on sekä kivi- että vasaramylly. Mylläri **Jorma Kautto** kertoo, että pientä kivimyllyä käytetään Kymenrannassakin edelleen leipäviljan jauhattamiseen, koska sen jälki on tasaisempaa kuin vasaramyllyn. Suurin osa viljasta jauhetaan kuitenkin karjan rehuksi, joka vaatii pientä karkeutta. Siihen vasara-

mylly on omiaan.

Sakari Kovanen, myllyjen työnjohtaja viime huhtikuun alusta lähtien vertailee myllyjen tehoa: ”Kun Mattilassa joudutaan neljän tonnin viljerää jauhamaan puoli päivää, niin Kymenrannassa sama työ käy yhdessä tunnissa, jos vilja vain on tarpeeksi kuivaa.”

Lyötitiläläinen isäntä **Veikko Huttunen** jauhattaa vuoden aikana noin 6000 kiloa viljaa Kymenrannan myllyssä. Kivipari-myllyn toimintaa tarkkailee myös mylläri **Jorma Kautto**.

Myllyläri **Pekka Heino** seuraa valmiin jauhun siirtämistä myllyltä traktorin lavalle. Isäntä **Viljo Vesalainen** on taas viettänyt yhden aamupäivän rehuviljaa jauhamalla.

Kymenrannan myllyllä on vilskettä ja vipinää, kun sattuu sopiva poutainen myllypäivä. Siellä käyvät myös muutamat Mattilan puolen isännät jauhattamassa.

Isäntä Ilkka Knihtilä käyttää aina hyväkseen vapaajauhatusoikeuttaan Kymenrannan myllyssä. Hän on tyytyväinen myllyn toimintaan nyt, kun viljan saa tyhjennettyä suoraan lavalta myllyyn. Säkkejä tarvitaan vasta jauhoja varten.

Kymenrannan suosiota lisää vielä sekin, että sinne tuotavia viljoja ei tarvitse säkittää etukäteen, vaan ne voidaan kuljettaa irtonaisina ja tyhjentää suoraan traktorin lavalta myllyyn. Tähän järjestelyyn on erityisen tyytyväinen maanviljelijä **Ilkka Knihtilä** Oravalasta. Hän jauhattaa vuosisadan alussa solmitun sopimuksen nojalla 25 tonnia viljaa vuoden aikana. ”Kyllähän jauhatusoikeus hyvä on olemassa, ja ilman sitä olisi kai hankittava kotitarvemylly. On kuitenkin huomattava, että aikoinaan talolliset ovat joutuneet antamaan koski-

osuutensa sitä vastaan. Ilmaiseksi ei jauhatusoikeutta siis ole saatu”, Knihtilä huomauttaa.

Mattilan mylläri toiveammattissaan

Mattilan myllyn mylläri **Mauri Forsell** on tullut mylläriin oppiin jo vuonna 1949, mutta vakinaisesti hän tuli yhtiön palvelukseen vasta kymmenisen vuotta myöhemmin. Mauri Forsellin haaveena mylläriin ammatti oli jo pikkupojasta lähtien.

”Työ ei ole juuri näiden kahdenkymmenen vuoden aikana muuttunut,

mutta vähentynyt kyllä. Talous on muuttunut: ennen isännät toivat kaikesta viljansa jauhattavaksi, mutta nyt he myyvät siitä suurimman osan suoraan”, kertoo Mauri Forsell. Mylläriin ammatti ei ole pelkkää vanhan ajan romantiikkaa, sillä työolosuhteet eivät ole aina parhaat mahdolliset. Mauri Forsell kertoo pölystä, kovasta vedosta, melusta ja talven kylmyydestä. Melu saattaa nousta jopa 120 desibeliin, mutta mylläri ei voi pitää kuulosuojaimia. ”Myllyssä pitää toimia korvakuulolta niinkuin Peuhun haitarin soitto”, naurahtaa Mauri Forsell. Myllyn käynnin epätasaisuudet kuulee vain tottunein korvin, ja kuulosuojaimet saattaisivat estää kuulemasta suuriakin vikoja käynnissä.

Vanhasta myllystä tehtiin museo

Verlan mylly siirrettiin vuonna 1951 uusiin tiloihin, kun Ojaselan kartanosta saatiin uudenveroiset laitteet myllyyn: kivipari, kuorimakone, vasaramylly ja ryyningsarkkijä sekä ryyninginlikistäjä. Vanhaan myllyyn kosken partaalle jätettiin sen koneisto, ja rakennus toimiikin nyt museona. Verlan mylläri **Esko Pukkila** mukaan kävijöitä on vain ollut kovasti vähän.

Esko Pukkila onkin ehtinyt työskennellä myllyllään jo pitkän tovin, 25 vuotta. Hänellä taitaa mylläriin ammatti olla veressä, sillä jo hänen isänsä ja isoisänsä olivat mylläreitä.

Esko Pukkila tekee kaikki myllynensä huoltotyöt itse, ja siksi kaikesti hän tuntuukin olevan sen kuntoon tyytyväinen. Koska jauhattajia ei enää riitä yhtä paljon kuin ennen — jauhatusluopiakin on vain kolmisenkymmentä —, niin Esko Pukkila päivään mahtuu muitakin huoltotöitä Verlassa. Lisäksi Esko Pukkila on Verlan pääopas, ja johdattelee vierasryhmiä tehdasmuseossa omalla tunnetulla ja tunnustetulla tyyllillään. Erityisesti kesällä Verla on vilkas lomailukeskus.

Vaikka jauhaukset tuntuvatkin vähentyvän vuosi vuodelta, niin koko ajan myllyissä riittää sentään jonkin verran toimintaa. Vapaan jauhauksen takaavat sopimukset eivät siis joudu arkistoon tai romukoppaan, sillä niiden sisältö elää. Ja tuo elävä sisältö on myös osa Kymiyhtiön elämää — tänäänkin. □

Päivi Kärkkäinen

Pihapirssi vie vikkellästi

● Kuusankosken tehtaiden säästä henkilö- ja tavaraliikennettä hoitavat yhtiön henkilöfarmariautot ovat melkein kuin takseja:

● Ne tilataan kuin ulataksi, tosin noutopaikan lisäksi ilmoitetaan myös matkan kohde.

● Autojen katoilla ei toisaalta ole taksikilpeä, etuovissa sen sijaan yhtiön aarnikotka.

● Tavallinen taksi ei myöskään jätä maksua perimättä, kuten tekevät nämä "pihapirsit".

Kymiyhtiön Kuusankosken tehtaiden sijoittuminen kolmelle selvästi erilliselle tehdasalueelle on pakottanut etsimään käytännöllisen tavan liikkua ja liikuttaa sekä tavaraa että tietoja näiden alueiden välillä.

Vuonna 1972 päädyttiin järjestelmään, jossa kahden paketti- ja kahden farmariauton ajoja ohjattiin radiopuhelimien avulla autojen tilauskeskuksesta. Sitten autojen lukumäärää lisättiin vielä kahdella. Järjestelmä merkitsi aiemmin eri osastojen kirjoissa olevien autojen kokoamista yhteen paikkaan.

Autojen tilauspyynnöt — joita normaalisti tekevät työnjohtajat ja toimihenkilöt — osoitetaan kuusankoskelaisille tuttuun sisäiseen puhelinnumeroon 600. Useimmin puhelimeen vastaa järjestelymestari **Torsti Borg** ja välittää sen jälkeen ajomääräyksen autoon, joka on lähinnä palvelua tarvitsevaa kohdetta.

Pakettiautot on sijoitettu Kymin tehtaaseen, Kuusanniemen ja Voikkaan tehdasalueille, niitä kuljettavat **Veikko Palenius**, **Arvi Kuivasniemi** ja **Jaakko Hyypiä**. Farmariautot, kuljettajinaan **Marjo Vättö**, **Tuija Tolonen** ja **Elisabeth Hilden**, päivystävät henkilöautotallilla.

Lada-merkkiset farmariautot ajavat vuodessa keskimäärin 25—30 000 kilometriä. Valtaosa ajomatkoista on

Lounastunti oli ainoa aika päivästä, jolloin valtaosa paketti- ja henkilöpakettiautojen kuljettajista saatiin samaan kuvaan. Vasulta **Elisabet Hilden**, **Tuija Tolonen** ja **Marjo Vättö**, järjestelymestari **Torsti Borg** sekä **Veikko Palenius**. Takana **Arvi Kuivasniemi**.

parin-kolmen kilometrin mittaisia, joten **Torsti Borgin** puhelin soi tiuhaan.

"Kello 11:n ja 12:n välissä sekä 16:n jälkeen on hiljaisempaa, koska korjausmiehet eivät silloin käytä autoja yhtä runsaasti kuin normaalina työaikana", sanoo **Borg**.

Naiset ja autot hyviä

Torsti Borg on tyytyväinen farmariautoja kuljettavaan naistrioona. "Miehessä ja naisessa on tällaisessa työssä paljon eroa, nainen esimerkiksi pysyy paremmin radion ääressä."

Onnistuneita hankintoja ovat myös sekä farmariautot että Volkswagen-pakettiautot.

Hyvän näytteen palvelukyvyystään antoivat autot Kuusanniemen III-linjan rakennusvaiheessa. Kuljetustarpeen lisääntymisestä, ahtaammista ajoteistä ja vieraista työntekijöistä huolimatta kuljetukset sujuivat hyvin.

Torsti Borg on hoitanut autojen tilausta koko toiminnan ajan — ja hyvällä menestyksellä.

"Yhden käden sormin ovat lasketavissa ne soitot, joissa on valitettu, että tilattua autoa ei ole tullut. Haukumisia ei ole tullut yhtään."

Kiintoisaa työtä

"Kiintoisaa työtä tämä on, jos vain pitää autolla ajamisesta", toteaa **Marjo Vättö**, farmariautoa pari vuotta kuljettanut rouva. Päivät kuluvat nopeasti, koska lähes jatkuvasti joutuu olemaan liikenteessä. Päivisin kertyy kilometrejä 130:stä 150:een.

"Perjantai-iltapäivä on työssä hiljaisin, seitsemän jälkeen aamulla ja ruokatunnin jälkeen iltpäivällä ovat toisaalta kiireisimmät hetket."

Parin ensimmäisen viikon kertoo Kuusankoskella toistakymmentä vuotta asunut rouva olleen hankalinta aikaa työssä. Nyt jo löytyy paikka kuin paikka.

Vain kerran on rouva **Vättö** joutunut onnettomuuteen, silloinkin ilman omaa syytään: "Hiilirekka pyyhkäisi varastolla autosta nokan pois."

Autonkuljettaja joutuu itse huolehtimaan mm. öljyistä ja vedestä, auton siivoamisesta sekä renkaan vaihdoista. "Autot ovat yleensä toimineet hyvin, kerran tosin jouduin jättämään auton Voikkaalle öljynpaineen varoitusvalon syttyttyä."

Reijo Virta

● *"Suomalaiset ovat perusluonteeltaan melko pessimistisiä ihmisiä. He ovat ujoja, etenkin yhteydenpidossaan ulkomaalaisiin nähden." Teksti, joka painee meidät suomalaiset hieman pohtimaan omaa kuvaamme ulkomaalaisten silmissä.*

● *Lausunnon takana on vientipääällikkö Paul Sanders Karkkilasta. Syntyperäisenä hollantilaisena, työkokemuksia eri maista hankkineena ja viimeiset neljä vuotta Suomessa työskennelleenä hänelle on kertynyt kokemuspohjaa meidän suomalaisten kriittiseen luonnehdintaan.*

märtää aivan yksityiskohtaisesti toisen sanat. Mutta aika moni suomalainen osaa englantia, ja näin tullaan hyvin toimeen. Osaan lukea suomea, mutta se kirjoittaminen...!"

Vaikka suomen kielen hallitseminen on tuottanut vaikeuksia Paulille, hän on vuosien varrella hankkinut itselleen melkoisen kielitaidon. Äidinkieltänsä lisäksi hän puhuu sujuvasti saksaa, ranskaa, englantia ja ruotsia ja hitusen suomeakin.

Pitkin maailmaa

Melkoinen kielitaito on tullut hankittua työvuosista ulkomailla. Paul työskenteli kouluvuosien jälkeen amerikkalais-hollantilaisessa yrityksessä, joka on erikoistunut teolliseen karjalouteen. Tämä työ vei hänet pariaksi vuodeksi Irakiin projektin vetäjäksi

"Suomi avoin ulkomaalaiselle"

Suomalaisten pessimistisyys ei ole kuitenkaan estänyt **Paul Sandersin** sopeutumista Suomeen ja suomalaisten elintapoihin. Oma osansa tässä asiassa on hänen suomalaisella vaimollaan **Eevalla** ja viisivuotiaalla **Emilialla** ja puolitoistavuotiaalla **Kiralla**. "Suomalaiset ovat tosi rehellisiä ja etenkin maaseudulla ystävällisiä ihmisiä. Ovatpa jotkut ystäväni sanoneet, että olen suomalaisempi kuin ulkomaalaiselta osaisi odottaakaan. Tämä siksi, että pidän luonnosta, saunasta, kalastuksesta ja monista muista suomalaisen elämäntapaan liittyvistä asioista", toteaa Paul.

"Kunhan vielä oppisi suomen kieliopin"

Kiitoksen sanoja Suomesta ja maamme luonnosta tulee Paulilta solkenaan, tuntuu aivan turhalta kysyä syytä Suomeen tuloon. "Vaimoni on suomalainen ja hän halusi tulla Suomeen. Oli luonnollista, että tulimme koko perheen voimalla, sillä tyttäre-

me oli juuri syntynyt", toteaa Paul ykskantaan.

Vuonna 1972 tapahtunut Suomeen tulo alkoi Paulilta niinkuin monelta ulkomaalaiselta kielen oppimisen merkeissä, mutta kuinkas kävikään. "Kirjoittauduin puoleksi vuodeksi Helsingin yliopistoon suomea lukemaan, mutta lopputulos oli se, että opin paremmin ruotsin kielen kuin suomen kielen. Suomen kielioppi on niin vaikeaa... Oli pakko saada tuntuma suomen kieleen työelämän parissa ja niinpä olin pari kolme kuukautta vuorotyössä Voikkaan paperitehtaan PK 18:lla. Tämä aika oli melko hyödyllistä niin kielen oppimisen kuin paperinvalmistuksen oppimisen kannalta."

Kielitaitoa kyllä löytyy

Mutta onpahan ulkomaalaiselle jostain hyötyäkin suomen kielen oppimisen vaikeudesta. "Kun ei ymmärrä täysin kieltä, menee monta itseään mahdollisesti panettelevaa asiaa ohi korvien. On kuitenkin rehellisesti tunnustettava, että joskus tekisi mieli ym-

Irakin valtiolle rakennettuun suureen teolliseen kanalaan.

Kymiyhtiössä Paul on hankkinut kannuksia paperin myynnissä Kuusankoskella ja Star Paperin myyntikonttorissa Sveitsissä sekä Länsi-Euroopan vientitehtävissä Kymin Metallin palveluksessa Karkkilassa. "Kielitaidon lisäksi näiden työvuosien anti on ollut monitahoista. Olen oppinut tuntemaan erilaisia ihmisiä, erilaisia elämäntapoja."

"Vientiasioissa ulkomailla liikkessani olen havainnut, että Suomi tunnetaan maailmalla paperin suurvaltana, mutta ei metalliteollisuuden osalta. Yhteydenpidossa LVI-tuotteiden viennin edistämiseksi olen monesti joutunut kertomaan asiakkaille ensin Suomesta ja vasta sitten edustamistani tuotteista. Toisin on paperin kanssa."

"Olen viihtynyt nämä vuodet Kymiyhtiön palveluksessa erittäin hyvin. Haluan työskennellä suomalaisen yrityksen palveluksessa. Suomi on avoin maa ulkomaalaiselle." □

Pekka Lonka

● Automatka ennen juhannusta Kymenlaaksosta Etelä-Pohjanmaalle, Ähtäriin, tuntui sukeltamiselta suviseen Suomeen. Maailma oli niin uskomattoman vihreä, järvet sinistä sinisemät — ja pohjoistuuli kylmääkin kylmempi. Oltiin siis Suomessa sydänkesällä.

Ähtäri, Yleisradion tämänkesäinen juhannuspitäjä, näytti yhteisvoimin pentaavan itselleen uutta tulevaisuutta. Se perustuu turismiin.

Mekkorannan alueelle rakennettiin viitisen vuotta sitten eläinpuisto, jossa aidossa ympäristössä esitellään Suomen metsien eläimistöä. Eläinpuistoa kehitetään jatkuvasti, mutta jo nyt siellä on katsomista ja ihmettelemistä aivan valtavasti. Ähtärin eläinpuisto on näkemisen arvoinen paikka, suurenmoinen elämys lapsille ja myös aikuisille. Paljon on kansaa siellä käynytkin, viime vuonna peräti 175 000 henkeä.

Eläinpuiston läheisyydessä on leirintäalue, joka näytti olevan suuressa suosiossa. Majoittua voi myös Mesikämmeneen, uuteen hotelliravintolaan, joka sekään ei ole ihan tavanomainen rakennus. Se on toteutettu

arkkitehtoonisesti hyvin mielenkiintoisella tavalla. Rakennus on osittain kallion sisällä ja rosoiset kallioseinät on jätetty näkyviin.

Tuntuuko ainutlaatuiselta ajatus kotieläinpuistosta? Sellainen on Ähtäri. On suuri punainen maalaistalo nurmikkokumpareella ympärillään riihet, aitat, navetat eli tavanomainen maalaistalo maisemineen. Pihalla kuljeskeli hevonen omia aikojaan, lehmät märehivät omassa haassaan, oli sikoja, lampaita, vuohia. Lammin liepeillä komenteli kukko kanalaumaansa, kalkkunat astuskelivat arvokkaasti heltat heiluen. Ja hanhet, ne vasta kaakatusta pitivät. Tähän pihapiiriin pääsee yleisö käyskentelemään ja tutustumaan kotieläimiimme ja maalaistalon arkielämään.

Sellaista on Ähtäri. So-pii mennä itse katsomaan!

● Ähtäri on Vääräkosken kartonkitehdas. Sen perusti 1897 tamperelainen **Gustav Adolf Lönnqvist**. Tämä tehdas on nukkunut Ruususen unta vähän samaan tapaan kuin aikoinaan Verla. Vuosikymmenet ovat kulkeneet sen ohi tuskin jälkiä jättäen.

Tehtaassa on tänä päivänä sama kartonkikone, joka sinne alkujaan hankittiin. Vauhti ei myöskään päätä huimaa: tuotanto vuodessa 4 000 tonnia.

Lönnqvistillä oli tytär ja neljä poikaa. Isänsä kuoltua pojat johtivat tehdasta. Heidän jälkeensä tehtaan toimitusjohtajaksi tuli v. 1958 tytär **Brita**, joka oli avioitunut kreikkalaisen liikemiehen **J.A. Seraidaroksen** kanssa. Rva Seraidaroksen

Vääräkosken kartonkitehdas on toiminut 80 vuotta Vääräkosken rannalla Ähtäri. Tehtaan toimitusjohtajana on nykyisin **Peppi Seraidaris** (alla).

kuoltua viime keväänä astui johtoon heidän poikansa **Peppi Seraidaris**, varsin omalaatuinen ja valloittava herra.

Hän sanoi olevansa pesunkestävä stadin kundi; vähän senlaatuinen huliiviliperintöprinssi kuin tosiker-tomuksissa, tuumii sivullinen. Opinnot jäivät jonkin

verran rempalleen, hän lähti Saksaan ja työskenteli pankkialalla. Kymmenen vuotta sitten hän putkahti Vääräkoskelle "tänne Siperiaan", kuten hän asian ilmaisi hui-taisten samalla taivaan kanta laajassa kaaressa.

Jos Vääräkoskella on aikoinaan eletty patriarkaalisessa hengessä, niin siinä suhteessa kuitenkin Peppi puhalsi uudet tuulet. Ensi

töikseen Peppi heitti kansan kanssa tittelit pois ja käski olla kumartelematta.

Tehtaan henkilökunta on supistettu minimiin: 60 henkeä. "Täällä ei ole yhtään insinööriä, eikä täällä ole yhtään ekonomia. Mitä täällä on? Täällä on tervettä järkeä!" Peppi on rationaalisoitunut rajusti. On ollut pakko. Valtavasti kohon-neista kustannuksista huolimatta hän haluaa taata työtä alaisilleen. Hän kokee tehtaansa tuotantotoiminnan jatkuvuuden etupäässä yhteiskunnallisena kysymyksenä.

Vääräkoskella valmistetaan erikoiskartonkilaatuja, pääasiallisesti valkoista puupahvia. Lisäksi tehdään rakennusteollisuudessa käytettävää pinkopahvia. Tuotannosta menee lähes kaikki vientiin. Pääostajamaat ovat Englanti ja Saksan Liittotasavalta.

Vääräkosken kartonkitehdas ostaa vuosittain n. 10 000 m³ kuusipaperipuuta parinkymmenen kilometrin säteellä tehtasta. Lisäksi käytetään jät-paperia n. 400 tonnia vuodessa.

Olli ja Anna

*Ahtärissä käyntimme yhteydessä törmäsimme myös vanhoihin tuttuihin. Keskelä modernia keskustaa isännöi suurta huoltoasemakompleksia teknikko **Olavi Niittylä** vaimonsa **Annan** ja jäməkän jälkikasvunsa kanssa. Elävät ja voivat hyvin isiensä mailla. Keväällä valmistui uusi omakotitalo ja kauppakin tuntuu pikkuhiljaa virkistävän.

Voikkaalaiset muistavat tomeran Ollin ja puuhakkaan Annan monista yhteisistä riennoista aina viiden toista vuoden ajalta, jotka

Niittylät Voikkaalla viettivät. Hieman ääni värähtäen tyylikkäästi harmaantunut Anna näitä vuosia muistelee:

"Paperitehtaan tasainen jyrinä ja tehdasalueen kauris valaistus palaavat aina välillä mieleen. Siinä oli jostakin merkillisen kodikasta ja turvallista. Nyt sen vasta tajuaa. Oli minulla myös pitkään ikävä kutomon ilmapiiriä ja kangaspuiden kolketta, mutta nyt on tännekin tullut paikka, missä voin puita paukutella," mietiskelee Anna.

Vetten päällä

* Pohjois-Kymenlaakson vanhat vesireitit näyttävät kiinnostavan ihmisiä vuosi vuodelta yhä enemmän. Viimeisin todistus tästä innostuksesta on kausalaisten partiopoikien elokuussa tekemä nelipäiväinen retki, jonka aikana seurattiin muinaista kirkkoveneiden reittiä aina Kausalasta Verlaan saakka. Muistatthän, että tuota samaa reittiä käyttivät myös Verlan tehtaan rahtimiehet kuljettaessaan 1870-luvulla suurilla veneillä massapaaleja Kausalan asemalle.

Partiolaiset tekivät vesiretkensä kuudella veneellä ja 19 soutajan voimalla. Matkalla yövyttiin mennessä tullen Hiidensaareissa. Yksi yö vietettiin Verlan leirintäalueella.

Retken vetäjä Kymen Kotkien lippukunnan johtaja **Matti Mikkola** ylistää litinseudussa julkaistussa

uutisessa matkan antia seuraavasti: "Me matkustamme Kuusamoon maisemia katsomaan, emmekä aavista, että esimerkiksi vene matka Lintukymeltä Verlaan tyynessä kesäillalla on sellainen elämys, ettei Kuusamokaan voi enempää tarjota. Siellä on merkillisen rehevä kasvusto ja runsaasti lintuja. Olemme kai niin tottuneet näihin omiin maisemiimme, ettemme ole osanneet niitä edes etsiä. Jonkun vieraan olisi nämäkin löydettävä, jotta itsekin ne löytäisimme."

Näyttely

* Verlan lomakylän Seuratilassa vappuna avattu taidenäyttely Kesä -77 on avoinna yleisön pyynnöstä vielä syyskuun 15 päivään saakka.

Näyttely on herättänyt yleisössä kiinnostusta. Kävijöitä oli toukokuun 1. päivän ja elokuun 15. päivän välillä n. 1300.

Ajatelmia elämästä

* Tämän vuoden ensimmäisessä numerossa julkaisimme runon Kymijoesta, jonka oli kirjoittanut nimimerkki Eläkeläinen alias **Heikki Pukki**. Hän on harastanut runoilua kolmisen vuotta. Kaksi kertaa hän on saanut Kymiyhtiön 100-vuotissäätiöltä apurahan, jonka turvin hän osallistui Joutsenossa kirjoittajille järjestettyyn kesäseminariin. Tänä kesänä hän oli siellä jo kolmannen kerran.

Ja tässä Heikki Pukin aforismeja:

Oikeudenmukaisuus ei aina ole etujesi mukaista, vaikka omahyväisyytesi silmillä niin näetkin.

Kun olet jostakin masentunut, niin onko sinulle selvinnyt, että yleistä asennetta myötäilevä moraalisi pistää turpiin tunteitasi.

Pelko voi suojella mahdolliselta paheelta ottaen palkkansa mielivaltaisesti — estämällä sisäeritteisten rauhasien normaalin toiminnan.

Hyvyyttä myötäilevä autonomia kielteisyyden on pahuus. Sen tapa elää on pyrkimys saada aina jokin hyvä näyttämään pahalta.

Ellet tunne vikojasi, et hyväksy naapurisi erehdystä.

Karkkilassa paistaa nafei!

* "Eipä päässyt 'nafei' helottamaan kesäloman aikana, mutta minkäs sille sitten voit", muistelee **Raili Meri** Karkkilasta sateen merkeissä viettämäänsä kesälomaa. 'Nafei' viittaa

muuten aurinkoon ja vanhaan karkkilalaiseen sanontaan.

Sateesta huolimatta liittyi Railin kesälomaan jännittäviäkin hetkiä. "Polvet tutsivat ja sydän hakkasi, kun ukkonen yllätti meidät lomaviikolla Verlassa. Oli oikein kunnan ukonilma. Verlan lomaviikko meni muuten syömisen merkeissä, sillä kuka nyt viitsii märeillä ja kuraisella ilmalla lentopalloakaan pelata. Tanssihalutkin piti tyydyttää Kuusankoskella asti, kun Verlassa ei saatu jostain syystä tansseja aikaan."

Verlan lomaviikon lisäksi Raili suoritti poikansa Tommin kanssa perinteisen kesäretken Turun linnan sokkeloihin. Tomi on kuulemma iki-ihastunut Turun linnan aseisiin. Loput loma-ajasta Raili kertoi viettäneensä Karkkilassa kotitöiden ja Mustikkamäen saunareissujen merkeissä. Niin — ja 'nafei' ei helottanut!

Portugalista Kymiyhtiöön

*Yhtiömme pääkonttorin käytävillä Kuusankoskella on jo jonkin aikaa liikunut tumma hymyilevä poika, portugalilainen **António José Marques Mendes**. Hän työskentelee yhtiön Perus-

tuotannon palveluksessa kolmen kuukauden ajan. António on opiskellut taloustieteitä Lissabonin yliopistossa viisi vuotta, ja hän sai tutkintonsa valmiiksi viime keväänä. Suomesa työskentelynsä jälkeen António aikoo jäädä ainakin toistaiseksi Lissabonin yliopistoon opettajaksi.

Antonio tuli Suomeen kansainvälisen opiskelijajärjestön AIESECin kautta. Hänen ainoana toiveenaan oli päästä johonkin Pohjoismaahan työskentelemään. Suomeen tulo ja puunjalostusteollisuuden palveluksessa työskenteleminen olivat siis sattumia, mutta António kertoo viih-

tyvänsä täällä ja Kymiyhtiössä. "Portugalin puunjalostusteollisuus kulkee huomattavasti jäljessä Suomen oloista. Jo yksin Kymiyhtiö valmistaa vuosittain enemmän paperia kuin koko Portugal. Sitä paitsi portugalilainen paperi on tasoltaan paljon heikompaa kuin takäläinen", arvioi António.

António uskoo oppivansa Kymiyhtiössä paljon siitä, miten suuressa teollisuusyrityksessä toimitaan. Hän työskentelee täällä laskentapäällikkö **Kari Hakkaraisen** apulaisena ja perehtyy erityisesti kustannuslaskentaan. António käyttää työssään englannin kieltä, ja

kertoo tullessaan sillä hyvin toimeen. Ainoa pulma on ollut päivittäisten tapahtumien seuraaminen ulkomailmassa. Tämäkin asia on kuitenkin järjestynyt, sillä nyt yhtiön kirjallisuuspalvelu toimittaa Antónioille englanninkielisiä päivälehtiä luettaviksi.

Laihtumattomat — palloilua puulaakitasolla

* Kuudentoista miehen voimalla on jalkapallojoukkue **Laihtumattomat** rai-vannut itsensä ainoaksi puhtaana pelin joukkueeksi Karkkilan kaupunkisarjassa. Tähän mennessä on jo kuusi joukkuetta saanut tunnustaa Laihtumattomat paremmakseen. Loput neljä joukkuetta odottavat jo hermostuneena vuoroaan päästäkseen Laihtumatto-mien 'kynittäväksi' (tai päinvastoin toim.huom.).

Sarjamenestyksensä innoittamana joukkue päätti hankkia itselleen tyylikkää peliasut. Laihtumaton-tekstillä ja jalkapallon kuvalla varustetut punaiset pelipaidat tuovat pientä piristystä vihreälle veralle.

Kuntonsa Laihtumattomat ovat hankkineet kaksi kertaa viikossa pidetyistä harjoituksista, joissa on haettu 'kipinää' tulevien vastustajien nujertamiseksi. Nimensä mukaisesti joukkue on todella laihtumaton.

Elopainoa joukkueesta löytyy aina sadan kilon seutuivilta kuudenkymmenen kilon paikkeille. Kyllä siinä hennoimmat vastustajat hieman tutisevat.

Mutta eivät Laihtumattomat voimallaan jyllää, vaan mielikuvitusrikkaalla pelilään. Tähän mielikuvitusrikkaaseen peliin kuuluu osana melkoinen 'möykkä' kentällä, joka panee vastustajatkin epäröimään pelataanko tässä jalkapalloa oikeastaan ollenkaan.

Kannustusta Laihtumattomat ovat peleissään saaneet myös kotijoukoiltaan, jotka ovat runsaslukaisesti kannustaneet isiään, avio puolisoitaan tai poikaystäviään vihreän veran taistoi-sa. Laihtumattomien joukkueessa pelaavat hämähäkimäisenä maalivahtina **Erik Boije**, tiiviinä puolustusmuurina **Kai Häppölä**, **Matti Järvinen**, **Ismo Söderlund**, **Olavi Palmunen**, **Yrjö Jaatinen**, **Erpo Suomi-**

nen, **Hannu-Pekka Haanpää**, liikkuvina keskikenttärakentajina **Torsten Sjöblom**, **Raimo Rikander**, **Juhani Kujala**, **Jouni Haanpää**, lentävinä laitahyökkääjinä **Leif Lindberg**, **Rei-**

jo Lehtinen, **Väinö Aro**, **Kari Seppälä** ja ahneena maalintekijänä **Pekka Lonka**. Tästä joukosta Laihtumattomat kokoavat iskukykyisen yhdeksikön vastustajia nujertamaan.

"Voitto kotiin joka ottelusta. Siinä tavoitteemme", toteavat **Ismo Söderlund** ylh.vas., **Raimo Rikander**, **Pekka Lonka**, **Olavi Palmunen**, **Torsten Sjöblom** ja **Kari Seppälä**. Samaa mieltä ovat **Yrjö Jaatinen** (alh.vas.), **Kai Häppölä**, **Erik Boije** ja **Leif Lindberg**. Kuvasta puuttuvat **Väinö Aro**, **Hannu-Pekka Haanpää**, **Jouni Haanpää**, **Juhani Kujala**, **Reijo Lehtinen**, **Erpo Suominen** ja **Matti Järvinen**.

Silmäys 40 vuoden taakse

"...Tämän julkaisun tarkoituksena on yhtenäisyyden korostaminen ja yhteenkuuluvaisuustunteen herättäminen yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden keskuudessa..."

Julkaisu jaetaan maksutta kaikille yhtiön palveluksessa oleville henkilöille. Julkaisun toimittamista aiotaan jatkaa, jos huomataan, että se kykenee lukijoita kiinnostamaan ja että siitä tosiaan on tarkoitustaan vastaava hyöty. On suunniteltu, että lehti ilmestyy kaks kertaa vuodessa, myöhemmin mahdollisesti neljä kertaa.

Tällä pienellä alkupuheella pyytää lehti saada sulkeutua lukijoittensa suosioon.

Kuusankoskella huhtikuun 28 päivänä 1936.

Toimitus."

(Ote Kymi-Yhtymä -lehden ensimmäisen numeron 1/1936 alkulehdestä, jossa selvitetään julkaisun tarkoitusta.)

*

"60 vuotta Kymin Oy:n palveluksessa tulee heinäkuun 25 p:nä tänä vuonna olleeksi vuoromestari Robert Henrik Erolin. Hän on syntynyt kesäkuun 7 p:nä 1865 Lappeenrannassa. Yhtiön palvelukseen tullessaan hän oli iältään vasta 11-vuotias..."

Onnittelemme puolestamme pitkän päivätyön suorittanutta, joka edelleenkin esimerkillisellä velvollisuudentunnolla hänelle uskottua leiviskää hoitelee." (Kymi-Yhtymä 1/1936)

*

"...Aina hyväntuulisena ja suurena humoristina oli hän pidetty sekä tehtaan johdon että työläisten kesken, ja tullaan häntä aina muistelevaan varsinkin tehtaassa, jossa hän ututterasti aherteli, kunnes ei enään millään jak-

sanut tulla työhön, vaikka kuinka olisi yrittänyt." (Erään juantehtaalaisen muistokirjoituksesta Kymi-Yhtymässä 1/1936)

*

"Vuonna 1927 osallistui työosastojen välisiin miesten hiihtokilpailuihin 183 osanottajaa, mutta jo seuraavana vuonna kohosi kilpailijain lukumäärä 560:een. Väkeä oli hiihtoradan varrelle ja päätepaikalle kokoontunut jännittävää kilpailua seuraamaan noin 3 500 henkeä." (Hiihtokilpailut Kuusankoskella Kymi-Yhtymä 1/1936)

*

"Kreivi de Baillet-Latour, kansainvälisen olympialaisen komitean puheenjohtaja, joka yhdessä saman komitean jäsenen tri Lewaldin kanssa on vierailut maassamme vuoden 1940 olympialaisia kisoja koskeissa asioissa, käväisi t.k. 6 p:nä pikimmältään myös Kuusankoskella, missä hänet yhtiön johdon puolesta otti vastaan vapaaherra K. von Troil." (Kymi-Yhtymä 1/1936)

*

"N.s. 'Einon-Myrskyn' palkinto, josta tallimiehet kilpailevat, annettiin tällä kertaa Onni Hiltuselle, joka on kymmenen lapsen isä, ja joka katsottiin oikeutetuksi juuri tämän palkinnon omistajaksi. ('Einon-Myrsky' on yhtiön omistama vanha ori, joka aina on saanut ensimmäisen palkinnon "jälkeläisten perusteella", niin kuin kunniakirjassa mainitaan)." (Hiihtopäivä Juankoskella Kymi-Yhtymä 1/1936)

*

"Kymin Oy:n ammattikoulu on oppilasmäärältään toiseksi suurin koko maassa. Oppilasmäärä oli lukuun ottaen lukuvuotena noin 500." (Kymi-Yhtymä 1/1936)

Kurt Sibelius

Olavi Simonen

Veijo Vanninen

Veikko Niskanen

Kuusankoski

Osmo Laitinen

sähköasentaja Kymin sähkökorjaamolta täytti 60 vuotta 16.8.

Lauri Halme

päivämestari kemian tehtaalta täytti 60 vuotta 18.8.

Elli Tikkanen

riisikoneen apunainen Kymin paperitehtaan PK 7:ltä täytti 60 vuotta 23.8. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen ensi kerran 1942. Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1952. Kymin paperitehtaalalle hän tuli 1954 ja PK 7:lle 1972.

Mirja Tolonen

hylsänleikkaaja Voikkaan paperitehtaalta täytti 60 vuotta 27.8. Voikkaan paperitehtaalla hän on työskennellyt v:sta 1951 lähtien.

Kurt Sibelius

dipl.ins. tutkimusosastolta täyttää 60 vuotta 15.9. Hän on syntynyt Lapinjärvellä ja tuli yhtiön palvelukseen 1960.

Eeva Ukkonen

kuljettimen valvoja Voikkaan puuhiomolta täytti 50 vuotta 17.8.

**Esko
Hjerp**

**Anna-Maija
Sundell**

**Onni
Hirvonen**

**Aune
Pihl**

**Olavi
Vahvelainen**

**Yrjö
Koho**

Syntymäpäiviä

Tauno Haapasaari turpiininhoitaja Kymin höyryvoimalaitokselta täytti 50 vuotta 18.8. Hän on syntynyt Joutsassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1955.

Olavi Simonen sähköasentaja klooritehtaalta täyttää 50 vuotta 2.9. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1945 ja nykyiseen tehtäväänsä 1968.

Rauni Kiminki vuoromestari Kuusanniemen sulfaattiselutehtaalta täyttää 50 vuotta 3.9.

Aarne Hallikas varamies Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 20.9. Hän on syntynyt Jääskessä. Voikkaan paperitehtaalle hän tuli 1969. Hänen harrastuksiaan ovat valokuvaus ja retkeily.

Vilho Falck sylinterimies Kuusanniemen sulfaattiselutehtaalta täyttää 50 vuotta 25.9. Hän on syntynyt Rautuassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1961. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1977. Hän harrastaa kuorolaulua ja retkeilyä.

Paavo Tornainen jätelaitoksen hoitaja Voikkaan höyryvoimalaitokselta täyttää 50 vuotta 2.10. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen

1960. Nykyiseen tehtäväänsä hänet nimitettiin 1961.

Juankoski

Veijo Vanninen työnjohtaja ulkotyöosastolta täytti 50 vuotta 21.8.

Veikko Niskanen tehtaan talonmies täytti 50 vuotta 23.8.

Alvi Vinni koneenhoitaja täytti 50 vuotta 25.8.

Mikko Salmivainio sekatyömies täyttää 50 vuotta 23.10.

Karkkila

Esko Hjerp työnjohtaja valimon sähköosastolta täytti 50 vuotta 18.8. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1949. Nykyisessä tehtävässään hän on toiminut v:sta 1964. Hänen harrastuksenaan on valokuvaus ja kuntoliikunta.

Anna-Maija Sundell siivooja metalliteollisuuden ammattikoulusta täyttää 50 vuotta 30.8. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1973. Hänen harrastuksenaan on lenkkeily.

Onni Hirvonen työnjohtaja konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 15.10.

Yhtiön palvelukseen hän tuli 1963. Hänen harrastuksiaan ovat suunnistus, hiihto ja valokuvaus.

Heinola

Signe Palm vaihtoyöntekijä radiaattoriosastolta täyttää 60 vuotta 8.10. Hän tuli Lahden tehtaalle 1963. Heinolan tehtaalle hän siirtyi 1970. Hänen harrastuksenaan on kuntoilu.

Aune Pihl tilausten lajittelija radiaattoriosastolta täyttää 50 vuotta 21.9. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1962.

Olavi Vahvelainen lähettämön esimies täyttää 50 vuotta 1.10. Lahden tehtaalle hän tuli 1963 ja nykyiseen tehtäväänsä Heinolaan 1970.

Yrjö Koho suunnittelija piirustuskonttorista täyttää 50 vuotta 28.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1957 ja nykyiseen tehtäväänsä 1966. Hän harrastaa kuntoilua.

Porvoo

Paavo Itämäki lähetyksmestari täyttää 50 vuotta 29.8. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1970. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1974.

Manan majoille

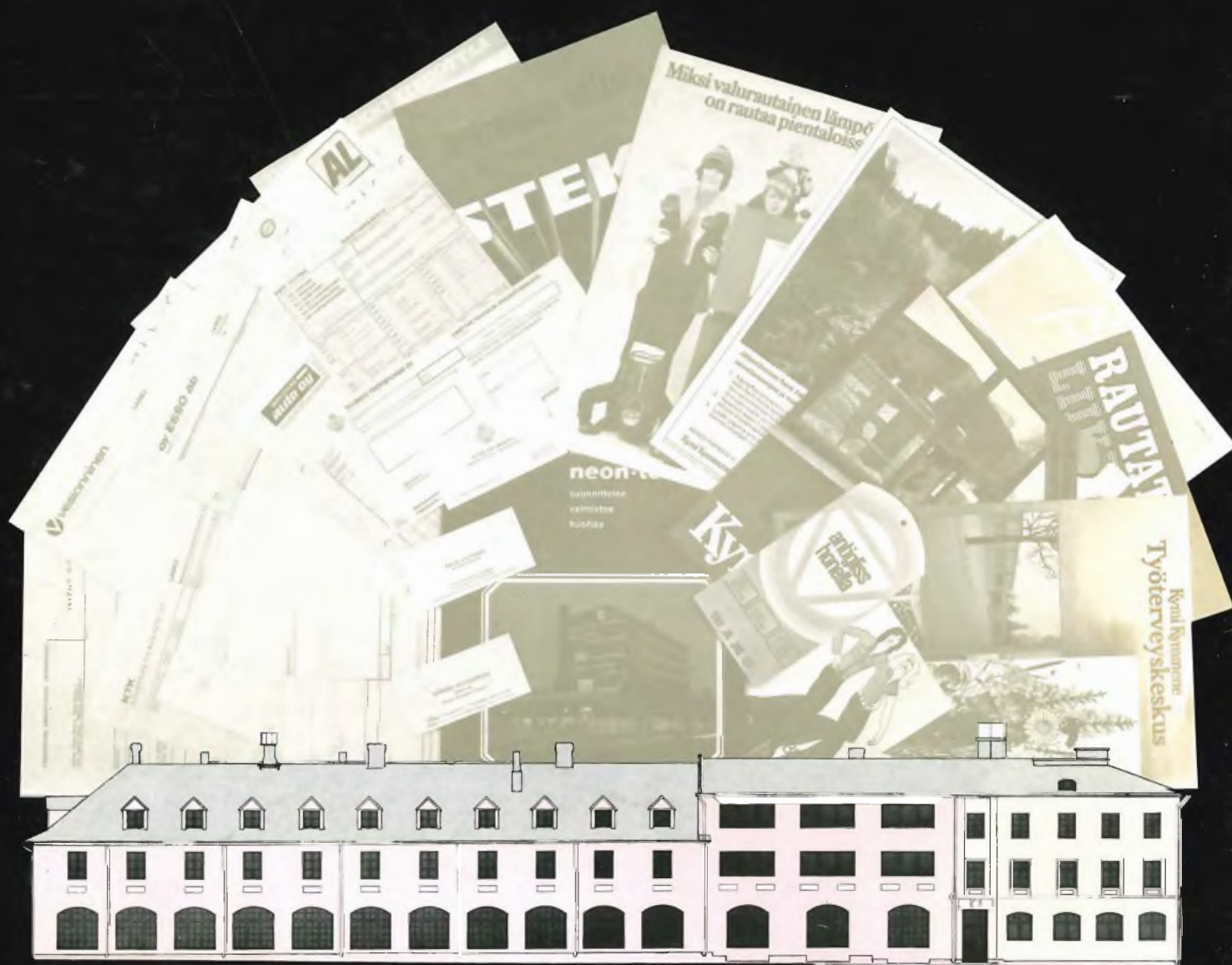
Kesäkuun 2. pñä kuoli asennustyönjohtaja **Erkki Ruoholahti** Heinolan tehtaasta kattilaosastolta. Hän oli syntynyt 3.6.1927 ja tuli yhtiön palvelukseen 1966.

Kesäkuun 29. pñä kuoli 1. keittäjä **Unto Grönberg** Kuusanniemen sellutehtaalta. Hän oli syntynyt 17.4. 1921 Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1937. Kuusanniemeen hän siirtyi 1963. Häntä jäivät kaipaamaan puoliso ja kaksi aikuista lasta.

Heinäkuun 15. pñä kuoli vaikean sairauden murtaamana joukkotuotteiden kokooja **Kimmo Moilanen** Heinolan tehtaasta radiaattoriosastolta. Hän oli syntynyt 4.10.1954. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1975. Häntä jäivät kaipaamaan äiti ja sisarukset.

Kymi Kymmene Paperi Kouvolan Kirjapaino

Valtakatu 28 45100 Kouvola 10
Puh. vaihde 951-11551